Ватан севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Газетага 1918 йил 21 июнда «Иштирокиюн» номи билан асос солинган

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Нархи: 20 сўм.

1993 йил 9 июль, жума № 126-127 (21.478).

ПРЕЗИДЕНТ ТУРКИЯДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 7 июль куни Туркиядан қайтиб келди. Жумҳуриятимиз раҳбари иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти (ИҲТ)нинг Истанбул шаҳрида ўтказилган олий даражадаги кенгашида иштирок этди.

И. Каримовни Тошкент аэропортида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчилари М. Умурзоқов, Т. Алимов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ЎзА).

• ХДП ҳаётидан •

БАЙРАМ ТАРАДДУДИ

Юнусобод туманида Ўзбекистон Республикасининг мустақиллигини нишонлаш ташкилий қўмитаси тузилди. Ўзбекистон ХДП Юнусобод райони вакиллари ҳам унинг таркибига аъзо бўлиб киришди.

Ҳамкорликда олиб борилаётган ишлар аста-секин кўзга ташланмоқда. Тошкентдаги 7 катта бозорнинг бири— Олой бозорини таъмирлаш ишлари жиддий тусга кирди. Метродан бозорга чиқиш йўли қурилиши жадаллашди. Савдо расталари, замон талабига мос янги дўконлар қурилиши 25 августгача тугалланиши мўлжалланмоқда. Шунингдек, мустақиллик майдонига туташган «Туркистон» театрида ҳам пардозлаш ишлари ниҳоясига етаётир.

Марказий хиёбонда қад ростламоқчи бўлаётган буюк бобокалонимиз соҳибқирон Амир Темур ҳайкали майдонга муносиб бўлиши, шубҳасиз.

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигига қарашли Ўзэкспоцентр (собиқ ХХЮК)да туман ва шаҳар болаларига янги совға Туркия Республикаси фирмалари ҳамкорлигида «Ўзбекдиснейленди»ни қуриш ишлари бошлаб юборилди.

Хуллас, туман худудидаги мавжуд кўчаю йўлларни, манзилу масканларни, бинoю иншоотларни байрамона безатиш, мустақиллик байрамини муносиб кутиб олишга ҳозирлик авжида.

Н. ИБРОҲИМОВА.

ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ

● Миллий истиқлол мафкураси қандай бўлиши керак! Ўзбекистон Халқ демократик партияси Булоқбоши туман кенгаши шу мавзуда партия фаоллари иштирокида давра суҳбати ўтказди.

Ўзаро фикр алмашувда истиқлол мафкурасини яратишнинг турли қирралари тилга олинди. Бу соҳада Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» ва кейинги рисолаларда баён қилинган қимматли фикрларга алоҳида эътибор берилди.

Район партия кенгашининг биринчи котиби А. Холматов, район ҳокимининг муовини С. Йўлдошев, табиатни муҳофаза қилиш район қўмитасининг раиси Р. Тоировалар Ўзбекистоннинг миллий истиқлол мафкурасини тўғри ва аниқ шакллантириш оммани ишончли йўлга бошлашда бош омил бўлишини таъкидладилар.

Давра қатнашчилари мамлакатимиз барқарорлигини таъмин этишда қонунларни қаттиқ туриб ҳимоя қилиш ва унга барча баробар итоат этиши, уч иллат — порахўрлик, лоқайдлик ва ёлғонга қарши қақшатгич ўт очиш ҳаммамизнинг бош вазифамиз бўлгандагина муваффақият қозонишимиз мумкин, деган бир тўхтамга келдилар.

Р. РАҲМОНОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ҲОКИМ АХБОРОТ БЕРДИ

● Ўзбекистон ХДП Узун тумани кенгашида ижроия бюро аъзоларининг партиянинг дастурий мақсадлари ва ўз зиммаларига юклатилган партиявий вазифаларини бажариш борасидаги ахборотларини эшитиш анъанага айланган. ЎзХДП ташкил топгандан буён ижроия бюро олти аъзосининг ана шундай ахборотлари тингланди.

Район кенгаши иш режасига биноан яқинда ижроия бюро аъзоси, республика Халқ ноиби, туман ҳокими Эшдавлат Сафаровнинг ахбороти эшитилди. Йиғилиш ишчанлик ва ўзаро талабчанлик руҳида ўтди. Туманда ҳоким бошчилигида районнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожланишини таъминлаш, бозор иқтисодиёти даврида аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш, меҳнаткашларни бозор иқтисодиётига ўтиш қоидаларини босқичма-босқич амалга оширишга сафарбар этиш борасида ижобий ишлар таъкидлаб ўтилди. Айни пайтда келгусида ечимини кутаётган муаммоларга ҳокимнинг эътибори жалб этилди.

Ижроия бюро йиғилишида Э. Ҳ. Сафаровга партия Дастурида кўрсатилган инсон манфаатларини кўзловчи иқтисодий ва ижтимоий вазифаларнинг республика Президенти фармонлари ва Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг бажарилишини ташкил этиш ҳамда назоратни кучайтириш борасида тағин ҳам фаолроқ иш олиб бориш таклиф этилди.

Э. АШУРОВ,
ЎзХДП Узун туман кенгаши тарғиботчиси.

МЕҲНАТ АҲЛИ МАНФААТЛАРИ— ҲАММА НАРСАДАН УСТУН

Тошкентда Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг мажлиси бўлди. Мажлис қатнашчилари республикада ислоҳот ўтказиш шароитида меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасида касаба уюшмаларининг фаолиятини такомиллаштириш йўлларини муҳокама қилдилар. Республика Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг раиси Б. Алламуродов маъруза қилди.

Маърузачи ва сўзга чиққан нотиқлар асосий эътиборни бозор иқтисодиётига ўтиш даврида касаба уюшмаларининг меҳнаткашлар ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишга доир вазифалари ва имкониятларига қаратдилар. Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. Каримов республика Вазирлар Маҳкамаси, ижтимоий таъминот ва меҳнат вазирликлари, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси ва тармоқ касаба уюшмаларининг вакиллари билан кенгашда бу муаммоларни аниқ кўрсатиб ўтганлиги таъкидланди.

Республика иқтисодий тараққиётида янги босқич — туб ўзгаришлар даври бошланаётган шароитда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасида касаба уюшмаларининг аҳамиятини ошириш билан бир вақтда меҳнаткашларни юқори унум билан ишлашга сафарбар этиш ҳам жуда муҳимлигини мажлис қатнашчилари таъкидлаб ўтишди. Ҳар қандай соҳада ишлаётган одам қанчалик баракали меҳнат қилса яхшироқ яшашини, жонажон республикамиз тағин ҳам бадавлат ва қудратли бўлишини ҳам яхши англаб олиши керак.

Касаба уюшмалари кенгаши муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилди. Ўзбекистон Республикаси Президентига Мурожаатнома қабул этилди.

Кенгаш мажлисида Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев сўзга чиқди. Мажлисда Республика Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов қатнашди.

Ташкилий масала кўриб чиқилди. Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши халқаро бўлимининг мудири бўлиб ишлаган З. Қодиров Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси раисининг ўринбосари этиб сайланди.

(ЎзА).

«ХАБАРНОМА»—«ПРЕСС-БЮЛЛЕТЕНЬ»НИНГ 9-СОНИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг нашри — «Хабарнома» — «Пресс — Бюллетень»нинг навбатдаги сони. босмадан чиқди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1993 йил 1 январдан 31 мартгача чиқарган барча Фармонлари берилган. Тарих бўлиб қолаётган ҳар бир ой, йилнинг ўтган ҳар бир чораги Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлашда муҳим қадамдир. Журналдаги Президент фаолиятига доир ахборотлар ва бошқа материалларда бу ўз аксини топган.

Шуни эслатиб ўтмоқчимизки, нарх-наводаги кескин ўзгаришлар «Хабарнома»ни нашр этишга ҳам ўз таъсирини ўтказмоқда. Натижада 1993 йилга обуна бўлганлар нашрнинг кейинги сонларини тўлиқ олишлари учун қўшимча 550 сўм тўлашларига тўғри келади.

Қўшимча обуна учун республиканинг барча алоқа тармоқларига 1 августгача мурожаат қилишингиз мумкин.

Нашр кўрсаткичи: 75453.

«ЯНГИ КУН» МУБОРАК!

Янги кун
МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЧИНОРИ
«БИЗ ТАВАККАЛ ҚИЛДИК»

Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг Тошкент учрашувида минтақа халқларининг ўзаро ахборот алмашишига эҳтиёжини инобатга олиб, жумладан, республикалараро газета ташкил этишга қарор қилинган эди. Мана, мазкур минтақа халқлари ҳамкорлиги ва тараққиётига кўмаклашувчи «Янги кун» рўзномасининг ўзбек тилидаги илк сони ўқувчилар қўлига тегди. У саккиз саҳифадан иборат бўлб, 15 минг нусхада босилган.

Рўзномадан Марказий Осиё республикалари ҳаётидан ҳикоя қилувчи ранг-баранг материаллар жой олган. А. Ҳакимовнинг «Асқар Акаев: Биз таваккал қилдик», С. Қораевнинг «Туркий замон мероси», А. Қурбонованинг «Трансосиё йўлига — барака», Н. Хўжаевнинг «Мингбулоқ нефти— мустақиллик кафолати» каби мақолалари шулар жумласидандир. Шунингдек, «Орол — эл дарди» рукнидаги «Бизнинг умумий дардимиз», «Хитой: машаққатли ислоҳот йўли» мавзуидаги суҳбатлар ҳам газетхонларни бефарқ қолдирмайди.

Азалий қон-қардош халқларнинг янада жипслашувида, ўткинчи қийинчиликларни енгиб, тараққиётнинг ойдин йўлига чиқиб олишда «Янги кун» рўзномасининг муҳим ўрин тутиши шубҳасиздир. «Янги кун» муборак, она Туркистон!

(ЎзА).

МИЛЛАТИМИЗНИ МАНГУЛИККА МУҲРЛАГАНЛАР

АМИР ТЕМУР

(Ўзбекистон халқ рассоми Малик Набиевнинг ранг-тасвир асаридан кўчирма).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Амир Темур ҳайкалини яратиш тўғрисидаги қарори ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётимизда катта воқеадир.

Ҳа, Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги муносабати улуғ айём кунлари Ватанимиз пойтахти Тошкентда Амир Темур ҳайкали ўрнатилиб, шаҳарга бетакрор файз улашилади, байрам мезбонлари — юртдошларимизга ноёб совға ҳадя этилади. Халқимиз беш аср бурун миллатини шону-шарафга буркаган, мангуликка, абадиятга муҳрлаган асл фарзандини кутиб олиб, зиёрат қилади...

Бу энг аввало мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг халқпарвар, қадриятпарвар сиёсати, қолаверса, у раҳбарлигида амалга оширилган мустақиллик шарофати туфайлидир. Буни муаллифларимиз бўлган атоқли фан ва маданият арбоблари, газетамизга хат йўллаётган кўплаб муштарийларимиз ҳам бир овоздан эътироф этмоқдалар.

БОБОКАЛОНИМИЗ АБАДИЯТИ

Абдулла ОРИПОВ

Улуғ бобомиз соҳибқирон Амир Темур ҳазратларининг қарийб бутун умри от устида ўтган десак лоф бўлмас. У зот бепоён давлатини яхлит сақлаш мақсадида, жаҳоннинг гоҳ у томонига, гоҳ бу томонига сафар қилиб турганлар. Бироқ, ҳориб-толиб бўлса-да ўз Ватанига, яъни юртимизга қайтиб келган ва уни ободу сарофроз этган. Фикримизни бадиий ташбеҳга ўраб айтадиган бўлсак, Соҳибқироннинг кейинги сафари ниҳоятда чўзилиб кетди. Чамаси, бир ярим аср мобайнида Темурнинг номи қатағон этилди, яъни у зот Ватанига киролмай юрди. Чунки, унинг мулкини ўзгалар эгаллаб олишган, халқини эса, қарам ва мўте қилган эдилар.

Ниҳоят, Оллоҳ насиб этган саодатли бир кунда, Ватанимиз мустақилликка эришгач, халқимизнинг орзуси-ю ҳамда Темурнинг ўзи сингари жасур юртбошимизнинг мардонаворлиги туфайли жаҳонгир ўз элига қайтиб келди. Энди бобокалонимиз ўзининг азамат тулпори билан Ватан тупроғида абадий қўним топғусидир. Тошкенту Самарқандда ул зоту шарифнинг ҳайкаллари қад тикламоқда.

Бироқ, у зот кимнингдир ўрнини тортиб олаётган эмас, балки, ўзининг қонуний жойини эгаллаётир Темур бобомизнинг руҳи миллатимизни янада ҳамжиҳатликка чорлаши шубҳасиздир.

Ҳазрат Темур буюк давлатга асос солган эди, тарих тақозоси билан у давлат парчаланди. Даврлар ўтиб биз тағин она ўзбек диёримиз ҳудудида буюк давлат тузишга киришдик. Ушбу эзгу ишда ҳам буюк салтанат соҳибининг тажрибалари албатта асқотади. Энг муҳими, Ватанимиз тарихида яна бир ҳақиқат бор бўй-басти билан қайтадан қарор топмоқда. Токи, истиқлолимиз абадий экан, Темур бобомизнинг руҳлари ҳам халқимиз билан абадий бирга бўлажак.

(Ушбу мавзуга бағишланган мақолалар газетамизнинг иккинчи саҳифасида босилмоқда).

ФАОЛЛИК САБАБИ НИМАДА?

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Янгиариқ Кенгашининг ҳудудий, бошланғич ҳамда цех партия ташкилотларига уюшган аъзолари Республика Президенти, ХДП Раиси И. Каримовнинг бир гуруҳ ёзувчилар билан учрашув чоғида, шунингдек, Олий Кенгашнинг XII сессиясида сўзлаган нутқи, ХДП Марказий Кенгаши VII Пленумининг янги вазифалар белгилаб берилган ҳужжатларини юқори баҳоламоқдалар.

— Президентимиз ва Ўзбекистон ХДП МК VII Пленуми белгилаб берган вазифалар бизни янгича масъулият билан ишлашга, жумҳуриятимизни иқтисодий қийинчиликлардан олиб чиқиб, унинг мустақиллигини мустаҳкамлашга ҳисса қўшишга чорламоқда, — деди туман партия кенгашининг биринчи котиби Й. Собиров. — Шуни ҳисобга олиб биз иш дастуримизни қайта кўриб чиқдик, уни янги тадбир ва режалар билан бойитдик. Фаолиятимиз ижтимоий ҳаётга дадил кириб бориш, ташаббус кўрсатиб ишлаш, бошланғич, цех ва ҳудудий партия ташкилотларининг меҳнат жамоаларига сиёсий таъсир кучини оширишни, ҳар бир партия аъзосининг аҳоли турмуш шароитини енгиллатиш ишларида шахсан иштирокини таъминлашга йўналтирилмоқда.

Бугунги кунда ХДП туман кенгаши ва унинг меҳнат жамоаларидаги 55 та бошланғич, тўққизта ҳудудий партия ташкилотлари, уларга уюшган 2200 нафарга яқин партия аъзоси ижтимоий-сиёсий ҳаётда ички партиявий ишлар ҳам, кадрлар танлаш, тарбиялаш ҳамда уларни жой-жойига қўйишдаги туман партия кенгашининг иштироки ва роли ҳам сезиларли ортиб бораётир.

Туманда тўққизта қишлоқ бўлиб, уларда ҳудудий партия ташкилотлари тузилган. Ҳудудий партия ташкилотларининг ташкил этилиши партия аъзолари сонининг кўпайишига ҳам таъсир қилмоқда.

Туман аҳолиси ўртасида сиёсий барқарорликни таъминлаш, интизомни мустаҳкамлаш. жамият шаънига зид ҳолатларнинг олдини олишда ҳам ҳудудий партия ташкилотлари муайян ишларни амалга оширмоқда. Халқ байрамлари ва сайилларини ўтказиш, фуқароларга моддий-маънавий ёрдам уюштиришда ҳам дастлаб партия ташкилотлари ташаббускор бўлиб чиқмоқдалар. Ғалаба байрами муносабати билан уруш қатнашчилари ва байналмилалчи жангчиларга моддий-маънавий кўмак берилди. Умуман, ногирон, кам таъминланган оилалар, ўзгалар мададига муҳтож кишилар, етим-есирларга ижтимоий муҳофаза тарзида 600 минг сўмликдан кўпроқ моддий ёрдам кўрсатилди. Ҳудудий партия ташкилотларнинг тавсиясига кўра, янги турар жой қуриш, мавжуд уй-жойини таъмирлашга қарор қилган неча ўнлаб фуқарога давлат ҳазинасидан икки миллион сўм миқдорида узоқ муддатли қарз берилди. Бундай ёрдамдан кўпгина партия аъзоларининг оилалари ҳам баҳраманд бўлишди.

Э. МАДРАҲИМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ИСЛОҲОТ МОҲИЯТИ—ОММАГА

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ ҲАР ОЙНИНГ БИРИНЧИ ЖУМА КУНИНИ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ ЎРГАНИШ КУНИ ДЕБ ЭЪЛОН ҚИЛДИ

Маълумки, иқтисодий ислоҳотдаги юксалишлар унинг моҳиятини қанчалик тўғри тушуниб етишга боғлиқ. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Қашқадарё вилоятида бўлганида ҳатто айрим раҳбарлар иқтисодий ислоҳот моҳиятини тушуниб етмаётганлигини ҳаққоний танқид қилди.

Шу муносабат билан яқинда вилоят ҳокимлигининг қарорига биноан ҳар ойнинг биринчи жума куни иқтисодий ислоҳотни ўрганиш куни деб белгиланди. Жойларда иқтисодий ислоҳот кунларини ўтказишга турли даражадаги халқ депутатлари, жамоат ташкилотлари, олимлар, мутахассислар, ёзувчи ва журналистлар, оммавий ахборот воситалари, вилоят партия кенгашининг ижтимоий сиёсий маркази кенг жалб қилинди. Улар меҳнат жамоаларида, ўқув юртлари ва мактабларда, маҳалла ва қишлоқларда иқтисодий ислоҳотнинг сарҳисоб бўйича бир ой давомида амалга оширилган ишларни одамларга гапириб берадилар. Шу мавзуда лекция ва суҳбатлар уюштириб, тажриба алмашадилар.

Дастлабки жума кунги машғулот вилоят ҳокими Темир Хидировнинг иқтисодий ислоҳотларни муваффақиятли ўтказиш юзасидан вилоят меҳнаткашларига мурожаатини ўқиб ўрганишга бағишланди. Қарши шаҳри, Қарши, Яккабоғ, Китоб, Шаҳрисабз, Нишон, Усмон Юсупов, Касби, Баҳористон районларида, «Қаршистрой» махсус қурилиш бошқармаси, «Қаршистройиндустрия» бирлашмаси сингари саноат корхоналарида ҳам иқтисодий ислоҳотни ўрганиш куни уюшқоқлик билан ўтди.

Бу муҳим тадбир республикамизда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотнинг моҳияти ва мазмунини аҳолига тушунтиришда катта роль ўйнайди, албатта. Ислоҳотни ўрганиш куни тадбирида омма билан учрашган вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари Турсунпўлат Каримов, ХДП вилоят кенгашининг биринчи котиби Фармон Омонов, вилоят ҳокими ўринбосарлари, вилоят ҳокимлиги ва вилоят партия кенгаши масъул ходимлари, шаҳар ва район ҳокимлари, партия кенгаши котиблари бозор иқтисодиёти шароитида шаҳар ва қишлоқларда ислоҳотни кучайтириш билан боғлиқ муаммолар ҳақида одамлар билан ўзаро фикрлашдилар.

Мусо КАРОМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

«ХУМО» ИШГА ТУШДИ

● Қизилтепа шаҳридаги Бўстон маҳалласида янги чойхона қурилиб, ишга туширилди.

«Хумо» деб аталувчи бу чойхонани шаҳар матлубот жамиятига қарашли Ибодулло Нарзиев бошлиқ қурувчилар жамоаси 5 миллион сўмлик маблағ эвазига бунёд этишди. У шарқона услубда бунёд этилди, унга ўймакорлик безаклари берилган. Айни кунларда маҳалла оқсоқоллари мазкур чойхонада дам олиш, кўнгил ёзиш билан бир қаторда одоб-ахлоқ мавзусида турли суҳбатлар уюштиришаяпти.

М. ШАРОПОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Соҳибқирон Темурнинг қайтиши

Иброҳим МЎМИНОВ:

Темурнинг Ўрта Осиёда, Мовароуннаҳрнинг ҳозирги Қашқадарё вилоят Шаҳрисабз яқинидаги Хўжаилғор қишлоғида Барлос беги Тарағай оиласида дунёга келиши соф тасодифият, албатта. Лекин бундай шахснинг юзага келиши даврнинг, замоннинг тақозоси. Чиғатой улусининг зулми, майда феодал бекларнинг ваҳшиёна эзиши, мўғул хонлари, Олтин Ўрда бекларининг Мовароуннаҳрдаги тўхтовсиз босқинчилик юришлари азобланган, хонавайрон бўлган, 150 йил давомида чет эл ҳукмронлигидан тинкаси қуриган мамлакатнинг, халқнинг мустақилликка эришиш талаби эди. Бу тарихий зарурият Темурда, унинг лашкарбошиларида равшан кўринди. Темур давлат арбоби сифатида маълум даражада бу эҳтиёжни, талабни, заруриятни ўзида акс эттирди, яъни Мовароуннаҳрда мустақил, марказий бирлашган давлат тузди, мамлакат эҳтиёжларига жавоб берди. Мулкдор синфлар — йирик заминдорлар, савдогарлар, карвонсарой эгалари ҳамда маълум маънода ва маълум даражада умуман аҳоли талабларига пешвоз чиқиб, мамлакатнинг кўп жойларида қурилишлар қилдирди, камида 120 йил давомида нисбий осойишталик ўрнатди. Бу, шубҳасиз, мамлакатда иқтисод, маданият, фан, адабиёт ва санъатнинг ўсишида муҳим омил бўлди. Темурнинг Ўрта Осиё тарихидаги хизмати, бизнингча, ана шулардан иборатдир.

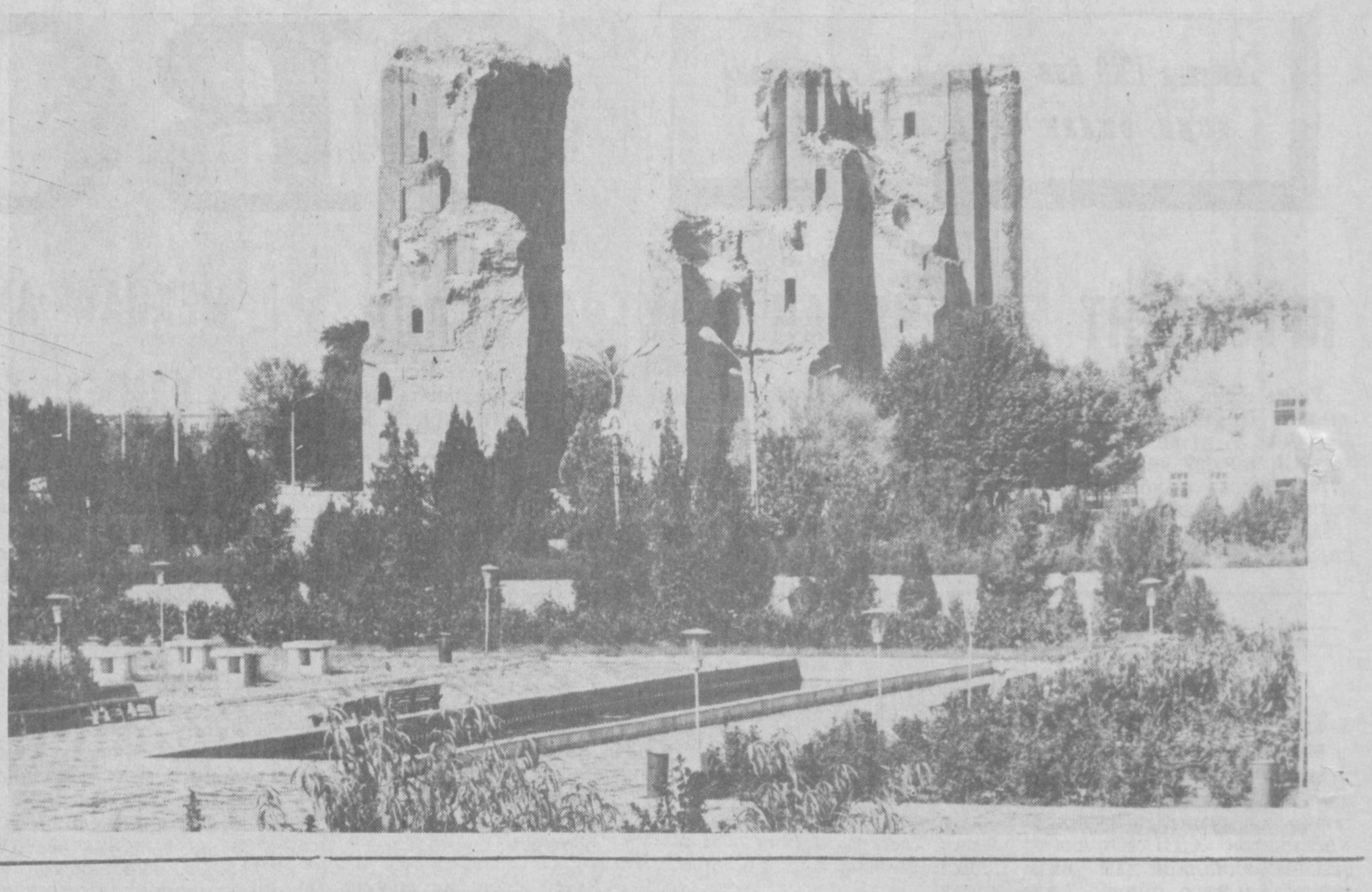

ОҚСАРОЙ ТИКЛАНМОҚДА

1982 йилда олинган ушбу суратда кўриб турганингиз — қадимий Кеш, ҳозирги Шаҳрисабз шаҳридаги машҳур Оқсаройни Амир Темур қурдирган. Қарийб йигирма йил давомида бунёд этилган бу ёдгорликдан бизгача улкан пештоқнинг икки чеккаси ва саройнинг бир қисмигина етиб келган. Ҳозир бу ерда жадаллик билан таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда. Демак, Оқсарой ҳам ўз ижодкори каби ... қайтади.

«БИЗКИМ—МУЛКИ ТУРОН»

Атоқли тарихчи олим, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Бўривой АҲМЕДОВ билан суҳбат.

— Президентимиз имзо чеккан Қарорда Амир Темурнинг тўртта тарихий хизмати алоҳида таъкидлаб ўтилган. Уни ўқиб туриб, қалбимизда беихтиёр айрича фахр, ғурур туйғуларини ҳис этамиз, тўғрироғи, бошимиз осмонга етади. Соҳибқирон эндигина халқимизга, она-Ватанига тўла-тўкис қайтаётган қутлуғ кунларда буюк бобокалонимизга берилган ғоятда тўғри, ғоятда адолатли ана шу таърифлар ҳақида тўхталиб ўтсак, нима дейсиз?

— Маъқул. Лекин мулоқотимизнинг аввалида Қарор тўғрисидаги дил сўзларимни айтиб ўтишни истайман.

— Бажонидил.

— Бу жуда катта тарихий воқеа бўлди. Биз шу кунларгача тарихда ўтган улуғ намояндаларимизни, шунингдек, Амир Темур ҳазратларини ҳам, «улуғ» оғамизга ёқай деб фақат қоралаб келдик. Оғалар бўлса ўз тарихини эъзозлаб келдилар, маданий ёдгорликларини биз қадар вайрон қилмадилар. Агар Санкт-Петербург ёки Русиянинг бошқа бирон шаҳрига борсангиз кўрасиз, подшоҳларнинг (Петр I, Павел I, Николай I, Екатерина II ва ҳ. к) ҳайкаллари мағрурона турибди. Олтин Ўрданинг битта амирини (Мамайни) бутун рус князларини йиғиб енгган Дмитрий Донскойга қўйилган ҳайкаллар эса беҳисоб. Биз-чи, жаллод Будённий билан Фрунзега ҳайкал ўрнатдик, Тўмарис, Муқанна, Маҳмуд Торобий, Темур Малик, Жалолиддин ва Темурдек миллий қаҳрамонларимизни тилга олмадик. Шу боис республика Президентининг Қарори бу хусусдаги биринчи Қарор бўлиши билан тарихийдир. Мен бир тарихчи олим сифатида бундан чексиз мамнунман.

— Соҳибқиронининг давлат асосчиси сифатидаги буюклиги ҳақида.

— Ҳақиқатан ҳам Амир Темур бутун жаҳонга шуҳрат таратган буюк давлатга — буюк Турон давлатига асос солди. Лекин бу осон бўлмади. Бунинг учун тиним билмай кураш олиб боришга, тер тўкиб меҳнат қилишга, керак бўлганида қурбонлар беришга тўғри келди. Келинг, фактларга мурожаат қилайлик. Амир Темур сиёсат майдонига қадам қўйган пайтларида Турон заминида феодал тарқоқлик авжига чиққан эди. Бошқа сўз билан айтганда, мамлакат ўнга яқин феодал бекликларга бўлиниб кетган эди. Бундан ташқари, қарийб 150 йилдан бери Туронзамин мўғул феодалларнинг оёғи остида эди. Амир Темур кўп йиллар давом этган оғир кураш ва катта қурбонлар эвазига 1370 йили мамлакатни мўғул феодаллари ҳукмронлигидан озод қилди; 1370 — 1380 йиллар орасида олиб борилган курашлар натижасида феодал тарқоқликка барҳам бериб, Туронзаминни ўз туғи остига бирлаштиришга муваффақ бўлди.

Мана буларнинг ҳаммаси келажакда Буюк Турон давлатини қуришга замин яратди.

Буюк давлат яратиш учун биринчи навбатда мамлакатда тинчлик ва осойишталик қарор топган бўлиши шарт. Халқ тинч меҳнат қилиш имкониятига эга бўлиши керак. У айниқса ташқаридан бўладиган тазйиқ ва ҳуружлардан бехавотир бўлиши зарур. Чунки, Мўғулистон ва Дашти қипчоқ кўчманчилари Мовароуннаҳрнинг ўтроқ туманларига тез-тез босқин қилиб, аҳолини талон-тарож қилар эди. Амир Темур XIV асрнинг 80—90 йиллари Мўғулистон ҳукмдорлари — Қамариддин билан Анқо Тўрага ҳамда Оқ Ўрда ва Олтин Ўрда ҳукмдори Тўхтамишга қақшатқич зарба бериб, Мовароуннаҳр халқига тинчлик ва осойишталик бағишлади. Тинчлик ва осойишталик билган одамга Оллоҳнинг бандасига берган катта неъматидир. Чунки, бусиз ҳаловат ҳам йўқ, тараққиёт ҳам. Амир Темур Шарқда катта ҳарбий-сиёсий куч ва нуфузга эга бўлган Қамариддин, Анқо Тўра, Тўхтамиш ва бошқа ҳукмдорларга қарши қатор ҳарбий юришлар қилганда эл-юрти ва халқининг тинчлиги ва фаровонлигини таъминлашни назарда тутди.

Давлатнинг буюклиги дабдабали маҳкамалар, сон-саноқсиз амалдорлар, мўру малаг каби қўшин ва миршаблар билан белгиланмайди. Давлатнинг буюклиги элу юртнинг бойлиги, халқининг тўқ ва фаровонлиги билан белгиланади. Амир Темур давлат аппаратини шакллантирганда биринчи галда уни ихчам ва ишчан қилиб тузди. Ҳалол ва ташаббускор одамларни ёнига олди. Бир учи Шарқда Чин ҳудудида, Ғарбда Ироқда, Шимолда эса Сирдарё ва Жанубда Синд дарёсигача чўзилган улкан бир мамлакатни ҳаммаси бўлиб еттита девон (вазирлик) ёрдамида бошқарди. Шу улкан мамлакатни (ҳозир Амир Темур давлати ўрнида тўққиз-ўнта мустақил давлат мавжуд) идора қилишда Амир Темур Улус тизимидан фойдаланди. Масалан, икки азим дарё: Амударё билан Сирдарё оралиғида ўринлашган вилоятлардан ташқари мамлакатларни тўрт ўғлига тақсимлаб берди.

Амир Темур давлатни бошқаришда бир гуруҳ амалдорларгагина таяниб қолмади. У аҳолининг барча табақаларига: саййидларга, олимларга, савдогар аҳлига, деҳқон билан косибга таянди, уларнинг мақсад ва манфаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Давлатни бошқаришда Кенгаш (яъни яқин одамлари билан маслаҳатлашиб иш кўриш) ва машварат (халқнинг турли тоифадаги вакиллари билан кенгашиб туриш)ларга амал қилди. Қўл остидаги мансабдорларга меҳру шафқатли бўлди, уларнинг бошини силади.

Яна бир гап. Амир Темур қўшни Шарқ мамлакатлари билан, шунингдек, Италия, Испания, Франция ва узоқ Англия билан иқтисодий, сиёсий ва маданий алоқалар ўрната билди. Унинг изчил ички ва ташқи сиёсати туфайли Туронзамин буюк давлатга айланди. Уни бутун дунё тан олди.

Бу буюк ва мўътабар инсоннинг биз учун азизлиги ҳам шунда. Биз ундан жуда кўп нарсаларни, хусусан, мамлакат ва халқни қандай идора қилиш, давлатни қандай бошқаришни ўрганишимиз лозим.

— Энди улуғ саркарда Амир Темур ҳақида гапириб берсангиз.

— Авваломбор шуни айтиш керакки, Амир Темур замонасининг энг илғор армиясини тузди. У асосан пиёда ва отлиқ қисмлардан иборат бўлиб, қилич, найза, ўқ-ёй, гурзи, табар (ойболта), чўқмор, четан, нардбон билан қуролланган. Темурбекнинг қўшинида тош ғўла ва нефть отувчи махсус мосламалар (манжаниқ, тош аррода, нефт андоз) ҳам бўлган. Бу мосламалардан қамал жанглари пайтида қалъа деворлари, истеҳкомлар ва шаҳар ичидаги олий биноларни бузишда фойдаланилган.

Қўшиннинг катта қисми лашкардан иборат бўлиб, юриш олдидан ҳар бир вилоятдан тўпланган. Қурол-яроғ кўтаришга қурби етган ҳар бир эр йигит чақирилган ерга айтилган пайтда етиб келиши шарт бўлган. У ўзи билан икки от, бир ойга етгулик озиқ-овқат ва ем-хашак олиб келиши шарт бўлган. Ундан ташқари, ўзи билан уруш пайтида керак бўладиган бошқа яна кўп нарсалар олиши зарур.

«Темур тузуклари»да мана буларни ўқиймиз: «...юриш вақтида оддий аскарлардан ҳар ўн саккиз киши ўзи билан бир чодир олсин, ҳар бир аскар икки от, бир камон, бир садо ўқ бир қилич, арра, бигиз, бир қоп жуволдўз, болта, ўнта игна ва орқага осиладиган чарм халта олсин». Қурол-яроғ билан аскар асосан давлат ҳисобидан таъминланган. Қурол-яроғни Амир Темурнинг Кўксарой ва бошқа ерлардаги махсус корхона (қурхона)лари ишлаб бериб турган. Қўшин ўнлик, юзлик, минглик ва туман (ўн минг) деб аталмиш қисмларга бўлинган. Уларнинг тепасида ўн боши, мингбоши ва туманбошилар турган.

Амир Темур катта ҳарбий санъаткор эди. У қўшинни овларда, човгон ўйини ва пойгаларда чиниқтирган.

Темур армиясида экинчи аталмиш ҳарбий қисмлар ҳам бўлиб, улар узоқ муҳлатга мўлжалланган юришлар вақтида олдин жўнаб кетиб, йўлда экин экканлар. Амир Темур бу билан қўшиннинг таъминотини бир қадар яхшилаган.

Амир Темур ҳарбий тактикага кўп янгиликлар: жанг олдидан сафни етти қўшин қилиб тузиш, душманни ҳар хил йўл блан чалғитиш, унга кутилмаган ерда зарба бериш каби янгиликлар киритди. Амир Темурнинг ҳарбий тактикасидан ўз вақтида Напалеон Бонапарт ва рус подшосининг генераллари кенг фойдаланишган. Амир Темурнинг душманни чалғитиш ва кутилмаган ерда зарба бериш тактикасидан Улуғ Ватан уруши йилларида совет армияси ҳам кенг фойдаланди. Темурнинг ҳарбий санъати Европа ва Россиянинг ҳарбий академияларида кенг ўрганилган. Масалан, рус армияси бош штабининг бошлиғи генерал-лейтенант М. И. Иванин рус ҳарбий академияларида Амир Темурнинг ҳарбий санъатидан дарс берган. Унинг шу масалага бағишланган ва 1846, 1875 йиллари чоп этилган «О военном искусстве и завоеваниях монголотатари среднеазиатских народов при Чингиз-хане и Тамерлане» деган катта китоби ҳам бор.

Хулласи калом, буюк бобомиз Амир Темур ҳазратлари буюк саркарда ҳам бўлган. Бўлганда ҳам бутун жаҳон тан олган саркарда бўлган.

— Амир Темурнинг бетакрор илм-фан ташкилотчиси ва ҳомийси сифатидаги хизматлари тўғрисида ҳар қанча гапирса арзийди-а?!

— Илм-фан ташкилотчиси ва ҳомийси бўлиш учун олий ҳукмдорнинг ўзи ўша илм-фандан озми-кўпми хабардор бўлмоғи зарур. Ҳазрати Соҳибқирон кенг маълумотли ҳукмдорлардан эди. У Қуръон, Ҳадис, фиқҳ, жуғрофия ва тарих илмларидан бохабар бўлган. Унинг мажлислари ҳамма вақт уламо ва фузало билан оройиш топган. Амир Темур даврида юқорида тилга олинган илмларнинг барчаси ривож топди. Бу подшоҳнинг рағбати билан бўлди, албатта. Ҳазрати Соҳибқироннинг «душмани» тарихчи ибн Арабшоҳдай одам ҳам буни эътироф этган. Мана унинг сўзлари: «Хулласи калом Темур ҳар бир (фойдали) жонни атрофига йиғиб, нимаики нарса бўлса, сарасини Самарқандга келтирди. Натижада Самарқандда ҳар бир ажиб фан аҳли намоёндасидан ва санъатлар ғаройиб услубидан фазилати пешонасида нишона бўлиб, ўз тенгқурларидан устун турган, ўз соҳасида аллома кишилар йиғилган эди». Амир Темур наслидан Улуғбек, Бобур, Султон Ҳусайн Бойқаро, Жаҳонгир, Гулбадан Бегим, Зебуннисо сингари ажойиб олим ва шоирларнинг чиқиши ҳам бежиз эмас, албатта.

— Бобокалонимизнинг миллий маданият ва меъморчилик санъатини ривожлантиришдаги улкан ҳиссасини баҳолаб бўлармикан?

— Тўғри айтасиз, унинг бу борадаги ҳиссаси бебаҳодир. Шу ерда Ҳазрат Навоийнинг мана бу байти беихтиёр ёдга келади:

Бу гулшан ичида йўқдур
бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрур қолса
яхшилик била от.

Бу мисра тўлиғича Ҳазрат Амир Темурнинг ҳаёти ва ижтимоий-сиёсий фаолиятига тегишли. Соҳибқироннинг Туронзамин халқлари маданияти равнақига қўшган ҳиссаси жуда катта. Бу ҳақда бир эмас, бир неча китоб битса бўлади.

Қисқа қилиб айтганда, Амир Темур бу борада бир эмас, минг подшоҳ бирикиб қилолмаган ишни қилди. У Кеш (Шаҳрисабз), Самарқанд, Бухоро, Ясси (Туркистон) ва бошқа жуда кўп шаҳарларни обод қилди. Чингизхон истилосидан вайрон бўлиб ётган Банокат (Шоҳруҳия), Байлақон (Озарбайжон) каби шаҳарларни қайта тиклади.

Масалан, Бағдодни икки марта тиклатди. Дарбандни деярли қайтадан қурди. Наҳрлар қаздириб, қақраб ётган ерларга оби-ҳаёт бағишлади, нафақат Мовароуннаҳрда, бошқа юртларда ҳам масжиду мадрасалар, қасрлар ва қалъалар қурдирди. Ажойиб боғу роғлар яратди. Қизиғи шулки, Ҳазрати Соҳибқирон шаҳарлар, осмонўпар масжиду мадрасалар қурдирди, наҳрлар қаздирди. Лекин ўз номини абадийлаштираман, деб уларнинг биронтасини ҳам ўз оти билан ататтирмади, Масалан, Сирдарё бўйида қайтадан тиклатдирган азим шаҳарни ўғли Шоҳруҳ номи билан Шоҳруҳия деб ататдирди. Самарқандда бино қилдирган улкан Жомеъ масжидига суюкли хотини Бибихонимнинг номини берди. Озарбайжонда қаздиртирган катта наҳрни эса, Барлос ариғи деб атади. Бунақа подшоҳни қаердан топса бўлади?

Тарихчи Шарафиддин Али Яздийнинг гувоҳлик беришича, Амир Темур бирон шаҳар ёки мамлакатда бўлганда бирonта олий бино қурдириб, ўзидан ёдгорлик қолдирди. Умуман олганда, Ҳазрат бобомиз Мовароуннаҳрда меъморчилик санъатини ривожлантиришга жуда катта ҳисса қўшди. Машҳур рус тарихчиси А. Ю. Якубовский, уни яна бир машҳур подшоҳ Маҳмуд Ғазнавий билан солиштириб, Маҳмуд Ғазнавий бутун дунёни талаб катта бойлик йиғди, лекин ўзидан бирон кўзга ташланурли ёдгорлик қолдирмади, Темур эса топганини эл-юрт ободончилигига сарфлади, деб ёзган эди.

— Мароқли суҳбатингиз учун ташаккур. Сизга мустаҳкам сиҳат-саломатлик, илмий изланишларингизда янада катта муваффақиятлар тилаймиз.

ҲАЗРАТИ ИНСОН ХИЁБОНИ

М. РАСУЛОВ,
Тошкент шаҳрининг бош меъмори

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Амир Темур ҳайкалини яратиш тўғрисидаги Қарори ҳақиқатан ҳам халқимиз ҳаётида, миллий маданиятимизда қувончли воқеа бўлди. Президентимиз И. А. Каримов имзо чеккан бу тарихий ҳужжат икки жиҳатдан алоҳида қимматлидир. Биринчидан, унинг даъвати билан мамлакатимиз мустақиллигининг икки йиллигига ажойиб совға тайёрланиб, байрамнинг руҳига руҳ қўшилади. Меҳмонлар кўз ўнгида республикамиз раҳбариятининг қадриятпарвар сиёсати яна бир карра намойиш этилади. Иккинчидан, бу қарор ва уни амалга оширадиган эзгу ҳаракатлар яқин келгусида яратилажак миллий истиқлол мафкурасининг аниқ кўринишидир. Негаки, бўлажак мафкурамизнинг мағзини биринчи галда худди мана шундай халқпарварлик, инсонпарварлик ва қадриятпарварлик ташкил этади:

Энди ёдгорлик ўрнатиладиган жой ҳақида икки оғиз.

Хўш, нега буюк соҳибқирон ҳайкали қад ростлайдиган жой деб Марказий хиёбон танланди? Аввало, номидан кўриниб турганидек, бу ер пойтахтимизнинг марказий гўшасидир. Кенг, равон ва узун Амир Темур кўчаси шу ердан бошланади. Хиёбон — ҳамма вақт — эрталаб ҳам, пешинда ҳам, оқшомда ҳам одамлар билан муттасил гавжум бўладиган ҳордиқ гўшаси, сайилгоҳ, Шаҳримизнинг кишиларга гул улашувчи бош маскани бу ерда жойлашган. Шаҳримизнинг кўркига кўрк, ҳуснига ҳусн қўшиб турган ҳашаматли, салобатли «Ўзбекистон» меҳмонхонасига ташриф буюрган чет эллик дўстларимиз, туристлар, саёҳатчилар Тошкент билан танишишни худди шу ердан бошлайдилар. Қўнимгоҳнинг деразаларидан, айвонларидан Тошкент жамолига боққанларида назарлари энг аввало Марказий хиёбонга тушади...

Қолаверса, бу ер тарих саҳифаларида, тадқиқотларида, рисолаларида қайд этилган қадимий маскан. Хиёбонга 19-аср охирида янги шаҳар қисмининг бош меъморчилик-режалаштириш маркази сифатида асос солинган. 20-аср бошларида бу ерда барпо этилган йирик жамоат бинолари хиёбоннинг меъморий қиёфасини янада ўзгартириб, мустаҳкамлаган. Ўрта Осиёда биринчи бўлиб очилган Тошкент давлат дорилфунуни худди шу ерда жойлашиб, ўзининг илк талабаларини худди шу ерда қабул қилган ва ўқитган.

Бош шаҳримизнинг ана шундай гавжум, серфайз ва тарихий гўшасига ўрнатилажак ёдгорлик ҳар томонлама муносиб бўлиши керак. Шунинг учун ҳам Амир Темур ҳайкалини яратиш бўйича ташкилий Қўмита аъзолари, хусусан Ф. Ашрафий, Т. Қодирова каби меъморлар, Я. Шапиро, Т. Қосимов, В. Пак, Р. Миртожиев сингари ҳайкалтарошлар ғоятда масъулиятли ва айни вақтда шарафли иш устида жиддий бош қотирмоқдалар. Табаррук байрам кунлари жонажон Тошкентимизга, она-Ватанимизга, бағримизга ташриф буюрадиган ҳазрати инсон, буюк бобокалонимиз Амир Темурни ёруғ юз билан кутиб олишдан ҳам ортиқ бахт борми?!

СИЙМОСИДАН НУР ТАРАЛАР...

Мустақил Ўзбекистонимизнинг пойтахти — азим Тошкентдаги Марказий хиёбонга соҳибқирон Амир Темурнинг ҳайкали ўрнатилиши ҳақидаги Қарор ҳамшаҳарларимиз томонидан катта қувонч билан кутиб олинди.

Биз бугун улуғ сиймо олдидаги катта қарзимизнинг фақат бир қисминигина уздик, холос.

Амир Темурнинг Тошкент шаҳрини мўғуллардан озод этиш, унинг ўз миллий қиёфаси, маданияти, тили, дини, ўзига хос анъаналарини асраб қолиш борасидаги саъй-ҳаракатлар, хизматларини унутиб бўладими?

Бобокалонимиз ўз халқини, унинг сермашаққат ўтмиши, маънавиятини севувчи ва чин дилдан ардоқловчи сиймо сифатида оламга машҳурдир. У киши «Биз ким — миллатларнинг энг қадими ва энг улуғи, туркнинг бош бўғинимиз», деб миллатимизни улуғлайдилар. Амир Темурнинг давлатни бошқариш, таълим-тарбия ва бошқа турли соҳаларга таллуқли насиҳатлари, васиятлари, йўл-йўриқлари мустақил Ўзбекстонимизни тараққиётнинг янги босқичига олиб чиқишда бугун ҳам асқотади, халқимизга хизмат қилади, деб дадил айта оламиз.

Шаҳримизнинг биз истиқомат қиладиган Чилонзор туманидаги «Катта Қозирабод» маҳалласида бўлиб ўтган йиғилиш иштирокчлари барча ҳамшаҳарлар қатори Вазирлар Маҳкамасининг пойтахтдаги Марказий хиёбонга, яъни Амир Темур кўчасининг бошланғич қисмига ўз халқини дунёга танитган Амир Темур ҳайкалини ўрнатиш тўғрисидаги Қарорини катта қувонч, мамнуният ва миннатдорчилик билан кутиб олдилар. Негаки, халқимизнинг дилидаги яна бир орзуси юртбошимиз томонидан рўёбга чиқарилди. Энди Тошкентда буюк бобокалонимизнинг мағрур сиймоси нур таратиб тургусидир. Ўрнатилажак ёдгорлик шаҳримиз файзига файз қўшишига ишонамиз.

Нуршод ҒИЁСОВ.
Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар кенгашининг мафкура бўлими мудири.

КЎНГИЛ ДАФН ЭТИЛМАЙДИ

Одам тарих сари қанчалик чуқур кириб бораверса, ўзининг келажагига ҳам шунчалик яқинлашиб бораверади. Одатда ибтидога интилганлар интиҳо топадилар. Чунки, азал ва абад қонунларини, Вақт оқимининг мукаммал моҳиятини ўзгартириб бўлмайди.

Соҳибқирон Амир Темур... Бу ном довруғи асрлар мобайнида оламнинг тўрт тарафига ёйилди. Бу номни зикр этганларнинг руҳиятида ғайрат ва шижоат ҳисси пайдо бўлди.

Тарихнинг энг катта бурилиш нуқталарида даҳолар майдонга келадилар. Дунёни ўзгартириш, мавжуд тузумларни бузиб ташлаш, паришон сочилиб ётган халқларни бирлаштириш уларнинг зиммасига юкланади.

Соҳибқирон Амир Темур ҳам шунчакига дунёга келмаган эди. У зот ўзини ийбош қилолмай турган туркийларни ягона туғ остига бирлаштирди. Етмиш икки томирида туғён кўтарган озодлик туйғусига ўз юрагидан амал берди, ўз юртидан салтанат берди.

Ҳар гал Шаҳрисабзга борганимда Амир Темур салтанатининг рамзи — Оқсаройни зиёрат қилардим. Ва ўйлардим: бундай даргоҳлардан оёқ билан эмас, юрак билан юриб ўтиш керак. Ва тасаввур қилардим: буюк салтанатнинг рамзи Оқсарой иккига бўлинган халқ, иккига бўлинган мамлакат, иккига бўлинган иймон каби паришон...

Ҳар гал Туркистонга борганимда, ҳазрати султон мақбарасини зиёрат қилар чоғимда соҳибқирон Амир Темурнинг руҳи ҳам шу ерларда учиб юргандай туюларди. Ва ўйлардим: соҳибқироннинг ҳеч қаерда эгилмаган туғи Туркистон шайхул машойихининг қабри бошида эгилди. Бу эса буюк маънавиятдир. Ва тасаввур қилардим: соҳибқирон ҳар гал буюк пир зиёратига келганида елкасида салтанатни эмас, катта халқнинг катта юрагини кўтариб келаётгандай ҳорғин... Ва хулоса қилардим: мақбара деворларидаги бу ғиштлар ғиштлар эмас, Амир Темурнинг юрагининг парчаларидир.

Истибдоднинг кейинги етмиш йилида мустабид тузум ҳатто Амир Темурнинг суяклари билан олишишни ўзига эп кўрди. Соҳибқироннинг ўлимидан беш юз йилдан кўпроқ вақт ўтгач мустабидлар ва қулваччалар ул зотнинг қабрини очиб, суякларини хўрладилар. Ҳар гал эл энаси бўлган Бибихонимнинг мўмиёланган жасадини хору зор қилиб, сарсон-саргардон этганларини эслагаинмда суягим сирқираб кетади.

Хайрият, кўнгул дафн этилмайди.

Хайрият, тузум тумшуқлари руҳга етмайди.

Шояд, буюк боболаримизнинг азиз номлари, муборак руҳлари истиқлол шарофати билан юртга қайтадиган бўлди. Кўнглимизнинг бўшаб қолган манзилларини уларнинг ёруғ диллари билан тўлдирайлик.

Юртга қайтаётган боболаримизнинг қадами қутлуғ бўлажак, Иншоолло!

Эшқобил ШУКУР, шоир.

Саҳифани журналист Юсуф Бердиев тайёрлади.

ИНСОФ САРИ БАРАКА!

Осиё бозори

№ 32

1993 йил 9 июль

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ГАЗЕТАСИНИНГ АХБОРОТ-ТИЖОРАТ ИЛОВАСИ

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ИККИ ЙИЛЛИГИГА

Баҳодир ҚОБУЛОВ

ТУПРОҒИ ЗАР ТУРКИСТОНИМ!

Баҳодир ҚОБУЛОВ — ёзувчи-журналист, тилшунос, ҳуқуқшунос. Самарқанд вилоят ҳокимиятининг фан, халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш мутахассислар гуруҳининг етакчи мутахассиси вазифасида ишлайди. Қуйида унинг она-юрт, миллат, узоқ ва яқин ўтмишимиз, маънавий қадриятлар, мустақиллик ҳақидаги мулоҳазаларини ўқийсиз.

БОБО ЎЧОҒИ, ОНА ҚУЧОҒИ

Ватаний ахлоқ не демак?

Буюк миллатларнинг ҳар бири маданиятнинг хусусий бир соҳасида энг юксак мавқега эришганлар. Юнонлар эстетикада, яҳудийлар ва араблар динда, франглар адабиётда, олмонлар мусиқа ва фалсафада энг юқори мавқега эга бўлган бўлсалар, турклар нафосат ва мусиқа, адабиёт ёки фалсафада ҳам юқори чўққиларга кўтарилган. Бироқ, ҳеч бир эл туркий халқлардек, аҳлоқда жаҳонга донг тарата олмаганлар. Турк маърифатпарварлари Зиё Кўкалп биринчилардан бўлиб ишлатган «Ватаний ахлоқ» атамасини ўзи таърифлаб беради. Унга кўра, қадимий туркларда Ватаний ахлоқ ниҳоятда қувватли бўлган: «Ҳеч бир турк эли, яъни миллати учун жони ва энг севимли нарсаларини фидо қилмоқдан қайтмасди... Эл яшаётган ерга юрт-ўлка дейилади. Турк қаерга кетмасин юртини унутмасди, чунки оталарининг мозори ўша ерда эди. Болалик чоғи, бобо ўчоғи, она қучоғи — бари ўша ерда эди...».

Қадимий туркларда Ватаний аҳлоқни камол топтириш ҳам муқаддас эҳтиёж, ҳам қонуний мажбурият бўлган.

Туркий ахлоқ, туркий маданият, туркий санъат жуда буюк бўлганлигини бугун фақат биз, туркийларгина тўлиқ англаб етаётганимиз йўқ. Аммо, маданияти таназзулга учрамаган давлатлар, миллатлар аждодларимиз салоҳиятига алоҳида тан берадилар. Франгистонда бобомиз Амир Темур тарихини ўрганувчилар уюшмаси бир неча йилдирки фаолият кўрсатиб, Соҳибқироннинг кимлигини жаҳонга англатмоқда. Бундай ишларни, бундай шарафли ташвишларни биз қилмоғимиз керак эмасмиди? Ёки Олмониядаги «Оврупа халоскори» музейида бошдан-оёқ Амир Темур фаолияти тўғрисида сўзловчи ашёлар, бобомизнинг олтиндан ясалган ҳайкалини биз ярата олмасмидик?

Бу халқни Оллоҳ истеъдодлардан қисмаган. Биргина сўнгги ўн йилликларда Қизил империя уларни босқичма-босқич каллаклаб турди.

Энг хатарлиси эса, юқорида айтганимдек, СССРни қўмсовчи баъзи оқсоқоллар, қолаверса, Президентимиз ибораси билан айтганда «иккинчи тоифадаги раҳбарларимиз»дир. Ватанга, Миллатга хизмат қилишдан кўра ошқозонга, чориққа хизмат қилишни, сиғинишни одат қилганлардан нима ҳам кутиш мумкин.

Ким қандай тушунса тушунаверсин. Президент шу Ватан, шу Миллат равнақи йўлида қасам ичди. Ҳар куни шу Ватан учун жонимни фидо қилганман, тикканман деса, эрта-ю кеч шу йўлда заҳмат чекса-ю, Ватан истиқлолини мустаҳкамлашдек муқаддас ишга чорласа-ю, вилоятимизнинг айрим раҳбарлари ё бу фикрларни англаб етмайдилар ёки англаб етиш даражасида эмаслар.

„...Наврўз ўрнини Навбаҳор эгаллаган вақтлар. Фотиҳага борилганда «Қўлни юзга тортиш ўрнига қарсак чалсак қандай бўлади, менимча шундай қилсак жуда яхши» деган бир раҳбар бўларди. Ўша одам мустақиллик эълон қилинмаган кунларда кўчалардан бирига Амир Темур номи қўйилганда «Кўчамиздан бу каллакесарнинг номини олинглар, акс ҳолда иш ташлаймиз», деб пўписа қилганди. Бугунги кунда ўша раҳбар янада каттароқ маҳкамада раҳбар. Идораси пешонасига «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» дея ёздириб қўйибди...

Хоҳлаймизми, хоҳламаймизми айни кунда худди шу аҳволдаги раҳбарларимиз талайгина. Биз битта халқмиз. Қолдирган яхши изимиз учун ҳам, ёмон изимиз учун ҳам бирдек масъулмиз.

ҲАҚИҚАТГЎЙ ОДАМЛАР

Антик адабиёт вакили Хомер «Одиссея» китобида боболаримиз хусусида тўхталиб шундай дейди: «Скифлар ҳақиқатгўй одамлар, улар Осиёда яшайдилар: бир қатор қашшоқ, лекин ҳақиқатгўй».

Буюк тарихчи Юстиннинг «Помпей Трог Эпитени» асарида эса бундай дейилади: «Скифлар олтин ва кумушлардан ҳазар қиладилар. Сут ва асал истеъмол қилишга одатланганлар».

Ушбу сатрларни буюклар ўз устозлари Геродотнинг «Скифия» асаридан олганликларини таъкидлайдилар. Бизгача тўлиқ етиб келмаган «Скифия»да ўз вақтида шундай сатрларни ўқиб милоддан 329 йил аввал Александр Македонский юртимизга босқин уюштирган бўлса не ажаб. Жаннатмакон бу юрт бойликлари кимларни ўзига ром этмаган дейсиз? Милоддан аввалги 104—101 йилларда Хитой истилоси дейсизми, ёки V асрда Эфталитлар босқини дейсизми, Араблар ёки Мўғуллар босқини дейсизми, Руслар истилоси дейсизми, барча-барчасини бошидан ўтказган юрт бу!

Бу юртда босқинчиликка, босқинчиларга қарши кураш бир зум ҳам тингани йўқ. Гоҳ Тўмарис, гоҳ Широқ, гоҳ Зарина ва Странгио, гоҳ Аморг ва Спаретра ёки Ададита ва Зриадр ёки Спитамен ёки Абрўй, Муқанна ёки Жалолиддин, Амир Темур, Абдумалик Баҳодир, Пўлатхон, Шермат Бек, Дукчи Эшон, Ғойиб Назар, Ортиқ Хўжа, Субҳонқул, Рустамбек, Мирза Ҳамдам, Усмонбой, Бобожон Ғайнабой, Намоз Пирим, Мустафо Чўқай ва бошқалар сиймосида юрт озодлиги, мустақиллиги йўлида ҳарбий, мафкуравий жангу-жадаллар олиб борилди.

Ўтган ўн минг йилликда бу юртга келган жосуслар бир бўлди-ю охирги юз йилликда келганлари бир бўлди. Бекович-Черкасскийдан бошланувчи жосуслар ҳаракатини Духовский ва Самсонов давом эттирди. Кауфман, Куропаткин, Иванов, Мартинс, Верешагин, Абрамов, Миллер, Годовачевлардан кейинчалик Фрунзе бошчилигидаги каллакесарлар армияси бу юртни тамом абгор қилдилар. Генерал—жосус Самсонов Авлиёота масжидига Чор подшоси ва ўзининг расмини остирар экан, «Мужикнинг ўғриси ҳам ҳар қандай туркистонликдан, унинг авлиёсидан ҳам яхшидир» дейди. Бу ўринда ўзимиздан чиққан «раҳбарлар»нинг сотқинлиги, «вафодорлиги»га ҳам алоҳида тўхталсак арзирди. Қалъаи ичидан дарз кетмаса сиртдан қўшин ололмас...

Туркистон халқлари Амир Темур бошчилигида буюк турк маданиятини, буюк турк санъатини яратгандилар. Эл нуфуз қалбида, ор-номус, ҳурмат-иззат қадрланарди. Ҳозирги давр ибораси билан айтганда, маданий савияси ўша даврдаги руссияликларнинг маданий савиясидан устун эди! Бу хусусда ҳатто улуғ шарқшунос В. Бартольд Санкт-Петербург Фанлар академияси илмий кенгашида ҳисоб бериб шундай дейди: «Биз шу пайтгача маданий савияси ўзимиздан паст бўлган халқларнинг ерларини босиб олгандик. Энди бўлса, Туркистон мисолида тамом тескари аҳволга дуч келиб турибмиз... Туркистонликлар бизнинг ҳарбий устунлигимизга тан беришди, аммо маънавий устунлигимизни тан олишгани йўқ. Вазифа — ана шуни тан олдиришдан иборатдир... То шуни тан олишмас экан, биз узил-кесил ғалаба қозондик, деб айта олмаймиз».

Буюк олим шу ўринда ўзининг шовинистик қарашларини яшира олмайди. Маълумки, маънавият куч билан тан олдирилмайди, балки олинади. Сўзсиз, қонсиз, урушсиз. Албатта бунда маънавияти юқорироқники олиниши назарда тутилмоқда. Чор Россияси жосуслари тан олдиролмаган маънавий пастликни кейинчалик большовой жосуслар тан олдиришди. Ўз ватани, миллатдоши, ватан ва миллат мустақиллигини оиласи тинчлигидан устун қўйган табаррук зотлар бошини қиличи учига кўтариб бир тўда оломонга намойиш қилган осийга биринчи генераллигини беришиб, ясама генераллар яратишди. Моҳир ҳарбий қўмондон деб эълон қилишди. Худди бу юртда қўмондонлар чиқмагандек. Алифболар тақдим этишди. Худди бу юрт элининг алифбоси йўқдек. Буларнинг барчасининг замирида ўша вазифа — ўз маданий савияларига халқимиз савиясини тенглаштиришдек катта иш ётарди.

1984-1986 йилларда собиқ марказ топшириғи билан йўлланган жосуслар Гдлян ва Ивановлар олиб борган қатағонлик ҳам ўша вазифанинг давомидек туюлади Бизга. Кўплаб раҳбарларнинг қамалиши, отилиши юртнинг катта йўқотиши бўлди. Чунки, улар яхшими—ёмонми бошқалардан кўра элнинг дардини бирмунча яхшироқ билардилар. Нима қилиш керак, деган саволга бошқалардан кўра яхшироқ чора топардилар.

Вазифа қўювчиларга эса бундайлар хуш келмасди.

Бу юрт аҳли аҳлоқли эди. Устоз Зиё Кўкалпнинг сўзларини қадимги Хитой файласуфи Гуан Цзи давом эттиргандек, назаримда: «Одамлар ғаллахоналари, омборлари тўлиб-тошиб кетган пайтдагина ахлоқ, орномус деган тушунчаларнинг моҳиятига етадилар. Қачонки, халқ тўқ, уст-боши бут бўлса шон-шуҳрат ва шармандаликнинг фарқига боради. Ахлоқ ҳар нарса бор жойда туғилиб ҳеч нарса йўқ жойда таназзулга учрайди», деганди файласуф. Элимизнинг омборлари ғаллага унчалик тўлиб кетмаган бўлса-да ҳалиям ахлоқимиздан ҳар қандай миллат ибрат олса арзийди. Олмонлардек ишбилармон миллат вакиллари совет солдатлари қабрларини махсус халқаро битим имзолангандан кейингина топташга чек қўйдилар. Биздаги ахлоқни, марҳумга бўлган ҳурматни қарангки, юртимизга ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ бостириб келган, боболаримизни, момоларимизни, ака-опаларимизни ўлдирган, шаҳар-қишлоқларимизни талаган, оқибатда ўзлари шаҳид бўлган русия солдатлари қабрларига ёмон назар билан қарамайдилар. Ахлоқнинг юксаклиги шундай бўлади.

Туркистон — Ўзбекистон ҳеч қачон жосуслардан ҳоли бўлмаган. Оллоҳнинг назари тушган бу юрт тинчлиги йўлида, осойишталиги, тўқлиги йўлида бир тан, бир жон бўлиб курашмоғимиз керак. Мустақилликни мустаҳкамлаш ташвишлари, ичкилибозликка қарши кураш компанияси эмаслигини биринчи навбатда раҳбарман деб юрганлар, аҳли зиёли яхши англаб етиши лозим..

Таниқли миллатпарвар, Туркистон келажаги фидойиси Вали Қаюмхоннинг сафдоши Мустафо Чўқай ҳазратлари алам ва таъна билан айтадилар: Миллий манфаатлар йўлида курашиш лозимлигини билганлари ҳолда туркистонликлар ўзаро кучли бирлик қура олмадилар ва бунга улгурмадилар...».

Бугунгидек, тарих ғилдирагининг минг йилларда бир бор тўғри келадиган муқаддас даврда яшашни сиз-у бизга Оллоҳ насиб кўрибди ва бу насибга муносиб бўлмоқ саодатдир! Миллат манфаатлари йўлида курашиш, бирлашишга онгли равишда ҳисса қўшмак ҳар бир Буюк ўзбекистонликнинг Ватан ва Миллат олдидаги ҳам фарзи ҳам қарзидир.

САМАРҚАНД КОНЦЛАГЕРИ

Кўп йиллар вилоят партия қўмитасида масъул лавозимларда ишлаган, ўзларининг айтишича «ғирт коммунист бўлган», бугунда вилоят давлат архивининг ходими Ҳайдар ака Аббосов бир куни ҳузурларига чорладилар.

— Ука, шу ҳақда ёзинг, — дедилар табиатларига хос самимийлик билан. Стол устида ётган папкалардаги «Самарқанд концлагери ҳақида»ги деган ёзувларни ўқиб, этим жунжикиб кетди.

— Одамларимиз мустақилликнинг қадрига етсинлар, шу ҳақда ёзинг, ука.

Анчайин мутахассислар ҳам Самарқандда концлагер фаолият кўрсатганидан хабардор бўлмасалар керак. Ўзбек тилининг «ў» ҳарфини билмайдиган, бироқ олий ўқув юртларининг бирида дарс берувчи, ўзини сал бўлмаса Самарқанд тарихи бўйича энг билимли ҳисоблайдиган олимдан сўрадим:

— Самарқандда концлагер бўлганми?

— Йўқ. Бироқ, Амир Темур вақтида концлагердан ҳам баттар қамоқхона бўлган. Ўша вақтда кишилар зиндонга ташланган. Қатл этилган...

Самарқандда эса концлагер бўлганлигини ҳужжатлар тасдиқлайди. Туркистонни Русия қўшинлари иккинчи бор босиб олганларидан кейин бутун Туркистон ҳудудининг ҳар бир вилоятида 300 кишилик концлагерлар барпо этиш юзасидан қарор қилинди. Тўғрироғи, ҳали Туркистон тилка-пора қилинмасдан олдин Самарқанд области (атайин область дейилмоқда) Россия Совет Федератив Социалистик Республикасининг бўлаги ҳисобланган вақтларда ана шундай қамоқхоналар зудлик билан тикланди. Ҳеч бир тарих китобида ёки тарихга оид асарларда Самарқанднинг РСФСР таркибида бўлганлигини ўқиганмисиз? Бироқ, концлагерга тегишли ҳужжатларнинг барчасидаги муҳрлар, тамғаларда Самарқанд РСФСРнинг области эканлигини кўриб ҳайратим ошди. (Туркистон мухториятини ўртага қуювчилар янглишадилар).

Босқинчиларнинг бу сиёсий найранги, чигалини ечиш фан докторлари хукмига ҳавола!..

Ҳужжатлар тилга киради:

Туркистон Республикаси, халқ комиссарлари Кенгашининг 1920 йил 9 сентябрдаги 114-рақамли қарори билан Республиканинг барча вилоят марказларида 300 кишидан кам бўлмаган миқдордаги маҳбуслар сақланадиган концентрацион лагерлар очишни режалаштирди.

Лагерларни бошқариш ҳақидаги Низомнинг охирги сатрларини айнан келтирамиз:

«Обший контроль за правомерностью содержания заключенных и воспитательная часть осушествятся карательным отделом Наркомюста...

Председатель Совета Народных Комиссаров Туркестанской Республики

ЛЮБИМОВ

Управляюший Делами Совнаркома Туркестанской Республики

КАПЛАН

Секретарь Совнаркома Туркестанской Республики

РУДОЙ»

Самарқанд шаҳрида концлагер ташкил этилиши юзасидан 1921 йилнинг 19 май куни қарор қилинди. Орадан 12 кун ўтгач, берилган маълумотномада эса концлагерда 68 та одам сақланаётгани билдирилади. Кишиларни концентрацион лагерларда сақлаш учун низомда кўрсатилишича халқ суди, революцион комиссия, трибуналлар, фавқулодда ҳолат комиссиялари, махсус бўлим вилоят махфий учлигининг хулосасига кўра амалга оширилган.

Уч йил фаолият кўрсатган мазкур лагер харажатлари учун 26 миллион сўм ажратилган.

Ўйлаб ўйингга етолмайсан, Мирзачўлни «обод» қилишга 50 миллион сўм ажратилади-ю, (кейинги маълумотларга қараганда шу ҳам тўлиқ етиб келмаган экан), бир лагернинг фаолияти учун 26 миллион сўм берилиши РСФСР раҳбарияти, қолаверса, шахсан В. И. Ленинга нима учун керак бўлиб қолдийкин?..

Бизнингча бундай жаҳолат, жоҳилликдан кўзланган мақсад, аҳоли қалбида ваҳима, қўрқувни уйғотиш, шакллантириш эди...

Самарқанд шаҳар ҳарбий революцион комитети томонидан қамоққа олиниб, концентрацион лагерга юборилган, балоғат ёшига етмаган қизлар фоҳишабозликда айбланадилар. Ана шундай айб қўйилиб лагерга ташлаганларни тергов-текшириш натижасида бир қанча қизларнинг ҳатто эркак зотининг қўлини ушламаганлиги маълум бўлгач, лагер комменданти шаҳар революцион комитетига бу ҳақда маълум қилганда, революцион комитет уларга «бу сизнинг ишингиз эмас, биз диктатормиз, нима қилишимизни биламиз, яна аралашсангиз сизни ҳам қаматамиз», деб жавоб йўллайдилар.

Қизларни фоҳишаликда айблаш ва қамашдан мақсад уларнинг ота, акалари жиловини қўлга олиш эди. Революцион комитетнинг «фоҳишалик» билан шуғулланиши қизиқ ҳолдир.

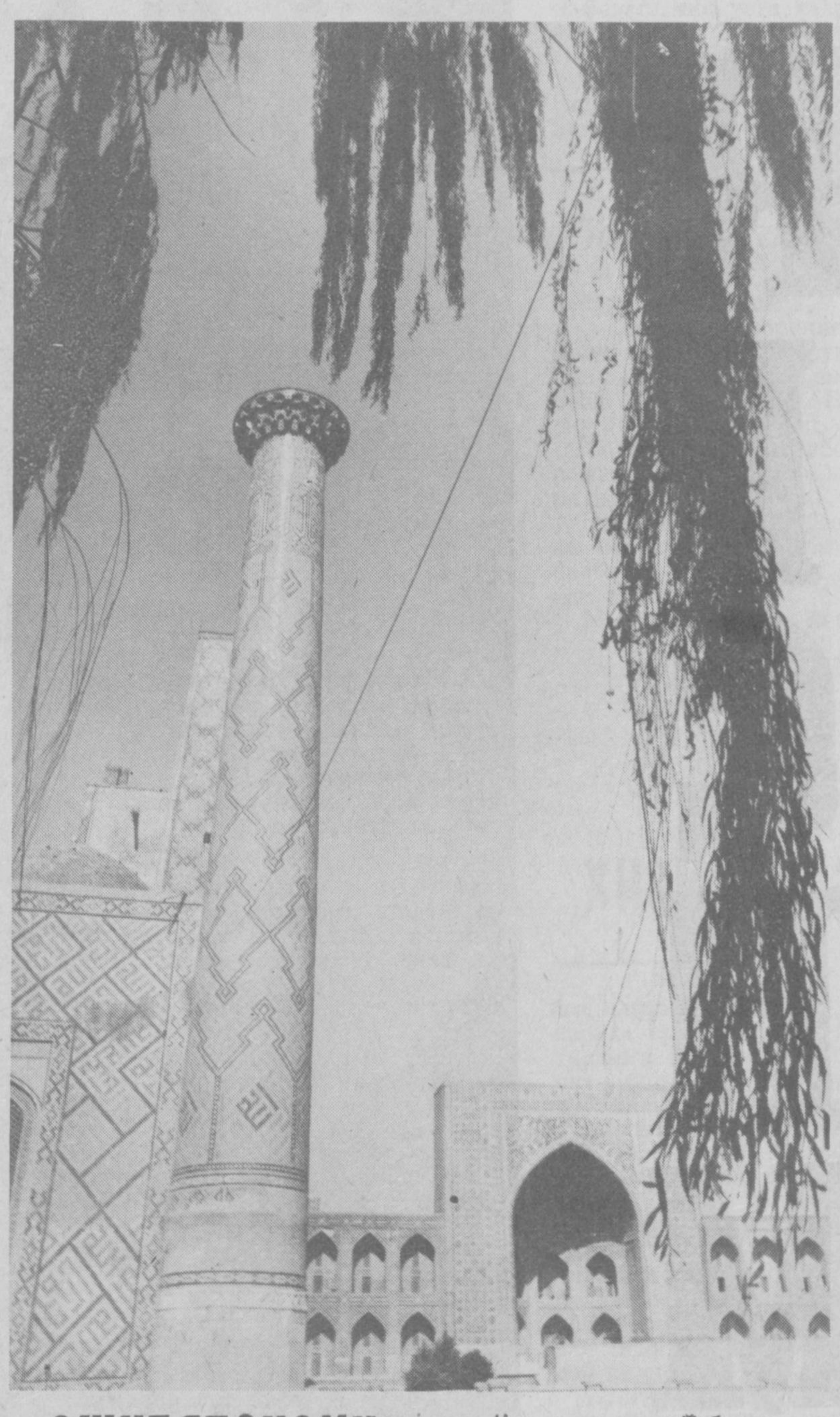

«ЭШИТЯПСИЗМИ, ХОНИМ, ТУРКИСТОНЧА ГАПИРЯПТИЛАР»

Яқинда Оллоҳнинг марҳамати билан маданиятли, зукко инсон, асли марғилонлик, айни вақтда Саудия Арабистони нуфузи (фуқароси дейишдан озор топадилар) Зуҳуриддин Туркистоний жаноблари билан бир ҳафта мобайнида ҳамсуҳбат, сафардош бўлиш бахтига муяссар бўлдим. Ғоятда камтар, олий маданият соҳибаси бўлмиш Атия опа (у киши ҳам марғилонлик) ҳам бирга эдилар. Вилоят ҳокимлигининг у кишига ва оилаларига кўрсатган катта илтифотларидан улкан қувонч билан иккинчи она юртлари Эр-Риётга қайтар эканлар, берган насиҳатлари бир умрга етгуликдир. Табиатан камгап, ҳамсуҳбатининг бир оғиз калимасидан кимлигини аниқ англайдиган бу инсон олдида ҳамиша таъзимдаман. Самарқанд обидаларини томоша қиларканлар, кўз ёшларини тия олмайдилар. Хонимларига тинмай уқтирардилар. «Буни Туркистон дейдилар, хоним! Мана Сизга туркий маданият, мана сизга туркий санъат! Ўғилларимиздан бирини олиб келмабмиз-да. Насиб этса янаги сафар олиб келамиз...».

Юқорида айтганимдек, бир ҳафта мобайнида бирга юриб, Зуҳуриддин акадаги шу Ватанга, шу Миллатга бўлган самимий садоқатнинг наqадар буюклигига қайта-қайта имон келтирдим.

Самарқанд, Бухоро кўчаларида яёв кезарканмиз, ёш болалар билан гаплашишни кўпроқ ихтиёр этадилар. Ана шундай воқеалардан бири Бухорода юз берди. Исмоил Сомоний мақбарасини зиёрат қилиб, хонимлари билан Мир Араб мадрасасида номоз ўқиганларидан кейин Амир Олимхоннинг Ситораи Моҳи хоса қасрига бордик. Қасрга кираверишда боғча болалари турнақатор бўлиб келишарди. Фотоаппаратларини менга бериб, боғча опадан рухсат сўраб болакайлар билан суратга тушдилар. Улар билан бир неча муддат суҳбат қурдилар. Суҳбат давомида Атия опага «Эшитаяпсизми, хоним, туркистонча гапираяптилар!» деганларидан ҳайратга тушганман. Кейинчалик маълум бўлишича четда, баъзи доираларда Ўзбекистонда ўзбеклар умуман ўз тилларини унутишган, тўлиқ рус тили ва маданиятининг қули бўлган, энди бу юртнинг юрт бўлиши қийин, деган ғоя олдинга сурилаётганини сўзлаб бердилар. Боғча болалари билан туркистонча гаплашганлари кўнгилларидаги ғуборни ҳайдаган экан.

Мен ул зотга ҳақиқатан ҳам баъзи «катта»лар оилалари ўзбек тили ва маданиятини унутиш арафасидаги бир ҳолга келиб қолганликлари хусусида айтмоқчи бўлдим-у, тийилдим. Чунки, у киши Ўзбекистон ҳақида ҳар биримиздан яхшироқ, кўпроқ маълумотга эга эдилар. Ташрифларининг боиси, Ватан ҳавосидан нафас олиш, унинг тўғрисида тўқилаётган иғволарга ишончли далиллар билан дунё матбуотида зарба бериш, шу йўл билан Ўзбекистон мустақиллигини таъминлашга ўз ҳиссасини қўшиш эди!!

Яна бир ватандошимиз — Истанбул шаҳрида яшовчи, миллионер (доллар ҳисобида) Абдуқодир Темур — ҳақида, унинг Ватан мустақиллиги йўлидаги заҳматлари хусусида кўп сўзлаш мумкин. Унинг гапларидан ҳар биримиз ибрат олсак арзигулик, деб ўйлайман:

«— Туркистонни ўлди деганлар янглишадилар! Туркистон тирикдир! Биз — ҳар биримиз гулдек гўзал бўлмоғимиз керак. Ҳар биримиз гулдек гўзал бўлганимизда Туркистон ўз-ўзидан қад кўтаради. Туркистон ҳамиша тирикдир! Ўзбекистон мустақиллигини, истиқлолини кўриш ягона орзуим эди. Энди ўлсам армоним йўқ! Юртимизга Оллоҳнинг иродаси, марҳамати билан истиқлол насиб этди. Юртимиз истиқлолга эришганини эшитган кеча биз, Туркиядаги туркистонликлар болаларча йиғладик. Ўзимизни идрок этолмай қолдик. Истиқлол сўзини эшитганимизга ишонмай, юртимизни зиёрат қилишга шошилдик. Келиб кўрдикки, юртимиз ҳақиқий истиқлол йўлига чиқаётган экан. Барча молу-мулкимни юртим истиқлолига, унинг тараққиёт этишига сарфлайман. Эндиги вазифамиз ҳар тўда аравани ўзи истаган тарафга эмас, истиқлол тараққиёти томон, эл сайлаган Президент ёнига кириб, кўмаклашиб, тортишимиз лозим...».

Ёши тўқсонни қоралаб қолган ватандошим сўзларига қўшимча қилиш қийин...

ЭНАМНИНГ ҚИШЛОҒИ

Кузатишларим натижасида шу нарсага иқрор бўлдимки, Ватан тушунчасининг илк босқичи шу сўзни эшитмаган ўспиринда ҳам шаклланa бориши мумкин-у, тўртта одам йиғилса «мен фалон тилни билмаганимда академик бўлолмасдим» дейдиган «аллома»да эса шаклланмаслиги мумкин экан.

Ўтган йилнинг баҳорида ҳамшаҳрим Бобокалон Рўзи билан Бахмал бағридаги она қишлоғим — Ўсматга боришни ихтиёр этдик. Шу баҳонада тўрт яшар қизимни катта ота-онасига кўрсатиб келиш умиди ҳам йўқ эмасди. Ўзбекистоннинг қишлоқларини бир-биридан ажратиш қийин. Булунғур, Жомбой туманларининг ўнлаб қишлоқлари оралаб Ўсмат сари кетаяпмиз. Музбел довонидан кўтарилган эдик ҳамки, Ўсмат бор бўй-басти билан кўринди. Табиатан кўнгли очиқ инсон Бобокалон ака билан дунё ташвишлари хусусида бир-биримизга гапда навбат бермай кетаётгандик. Суҳбатимизни Дилафрузнинг йиғлаганча «ана энамнинг қишлоғи» дегани бузди. Кўзлари севинчдан порлаган, ёш томчилари аллақачон қизчамнинг юзидан думалаб туша бошлаганди.

Бобокалон ака машинасини четга олди. Дилафрузни кўтариб, йўл бўйлаб айланиб келди. У кишининг ҳам кўзида ёш кўринарди.

Йўлда қизалоқни саволга тутдилар:

— Нега йиғладинг, Диливой?

— Қишлоқни кўриб, энамни соғиндим-да...

Иқрорман-ки, қизим ҳали Ватан сўзини эшитгани йўқ. Ўзим ҳам тўлиқ англаб етмаган бу сўзнинг маъносига унинг умуман тушунмаслиги турган гап. Аммо онаси яшайдиган қишлоқни бошқа қишлоқлар орасидан яхши ажратади. Тилимиздаги Она-Ватан ибораси нима учун яратилган экан?

Невараси қишлоққа келди дегунча энасининг каллаи саҳарлаб лапанглаганча пақирини судраб сут соғиш учун шошилишида, невараси уйғонмасдан сут пишириб қўйишида не сир-синоат бор?

Опамни саволга тутаман:

— Нега бундай қиласиз?

— Қишлоқнинг сутини ичса, қишлоққа меҳри синади (сингади демоқчилар).

Нега гўдак шунча қишлоқлар орасидан энасининг қишлоғини адашмай топади? Невара шаҳарга қайтар чоғида опам булоқ суви тўлдирилган идишни қўлимга тутқазадилар.

— Энамга бораман деса, шу сувдан ичиринг, болам.

Нега шундай қилинишини ҳеч англаб етолмайман.

Опамдан сўрасам:

— Ўзи шунақа, болам, шундай қиладилар, — деб қўядилар.

Не бўлганда ҳам **оналаримиз, она қишлоғимиз, киндик қонимиз тўкилган қишлоғимиз, охир-оқибат ҳокимиз қўйиладиган манзилни Ватан деймиз!** Унинг камолоти йўлида заҳмат чекишдан ортиқроқ ҳаловат бўлиши мумкин эмас!..

Бундай муштипар оналаримиз Ўзбекистоннинг қайси бурчагида топилмайди дейсиз. Улар айтадиган ривоятлар, эртакларда тенгсиз қудрат бор. Истагим, уларнинг умрлари узоқ бўлсин—у невара, чевараларига ҳам эртак айтиб бериш насиб этсин. Бу билан нима демоқчиман? Демоқчиманки, бола тарбиясида отанинг ўрни ўзи билан. Бироқ онанинг ўрнини ҳеч ким боса олмайди. Фарзандга она берадиган неъматларни бошқа ҳеч ким бериш қудратига эга эмас. Муқаддас китобларда «Аввал онангизга, онангизга яна онангизга... хизмат қилинг» деб бекорга битилмаган.

Таклифим, жамиятимиз янгиланаётган, ўқув тарбия соҳаси янгиланаётган айни вақтда болалар боғчаси, мактабларда қиз болаларни ҳаётга тайёрлашни такомиллаштириш мақсадида алла айтиш, эртак айтишни ўргатиш каби илоҳий муждаларга алоҳида эътиборни қаратиш керак. Бу мустақиллик ғоясини, мафкурасининг таъмал тоши бўлиш вазифасини ўташи шубҳасиз. Ўзбекистон фарзандларини гўдаклигидан Ватан дардини туймак, миллат дардига дармон бўлмак руҳида тарбиялашнинг энг асосий даврини бошлаб беради, демакдир.

БАҒИШЛОВ

Юртим! Сенинг чинорларинг кўп. Чинорларинг илдизлари минг-минг йиллар билан сўзлашур. Жаҳондаги камдан-кам юртгина сенингдек алломалар етказолган, Момоерим!

Сени ёвкур Широқ ҳоки қўйилган табаррук маскан, Спитамен шижоати сўнмаган ботирлик, Тумин ва Истемин руҳи кезиб юрган жаннат, Исёнкор Муқанна қиличи, Жалолиддин Мангуберди жасоратининг мангулиги, Темир Малик шаъни, Амир Темур баҳодирлиги, Бобур Мирзо армони деганлар ҳақдирлар!

Жалолиддин Хоразми, Темурбек Турони, Абдуллахон Туркистонининг озодлиги, мустақиллиги чин бўлсин!

Сенга Қуёш умрини, боболар руҳидек покликни, азим тоғларингдек чўнгликни, ўзингдек буюкликни тилайман. Оллоҳ ҳамиша кўнглингни тарк этмасин! Яратганинг ўзи сени ёмон кўзлардан асрасин. Мустақиллигинг эълон қилинган кун-аниқроғи 1991 йилнинг 1 сентябрига ўтар кечаси ушбу шеър битилган ва эртаси куни — бир кунлик гўдаклик вақтингда вилоят радиоси орқали юртдошларимни таваллудинг билан табрик этгандим. Бу кун зўр бир қувонч, қониқиш ҳисси билан ўша кунда ўқилган шеърни қайта билдиришдан тенгсиз ҳаловат сезаман. Мустақиллигинг абадий бўлсин! Авлодлар сени дея, сени озодлигинг, ҳурлигинг, мустақиллигинг, тенглар ичра тенг бўлишинг учун туғиладилар ва хизмат қиладилар! Оллоҳ марҳамати билан сенда ўзлигини топган жонлар сенинг йўлингда садқалар бўлсин! Сенинг мустақиллигинг учун ўзини фидоий билган ўғлингни табригини қабул эт!

Садолар келади, замин қаъридан,
Бойчибор ёлини ўйнайди бўрон.
Асрлик ҳобини елларга отиб,
Инграб уйғонасан, Она Туркистон!
Бобо Темур руҳи қаддин ростлади,
Жалолиддин ашки севинчга тўлгин,
Ойтўлди қўйнида гўдак ингради,
Қайта таваллудинг муборак бўлсин!
Қадамни дадил ол — Онажон Ватан,
Шерларинг хизматга мунтазир турур.
Ўзбегим озод бўл тургунча дунё,
Оллоҳим, борингга минг бора шукур!

Табани

R I C H M O N D

KING SIZE

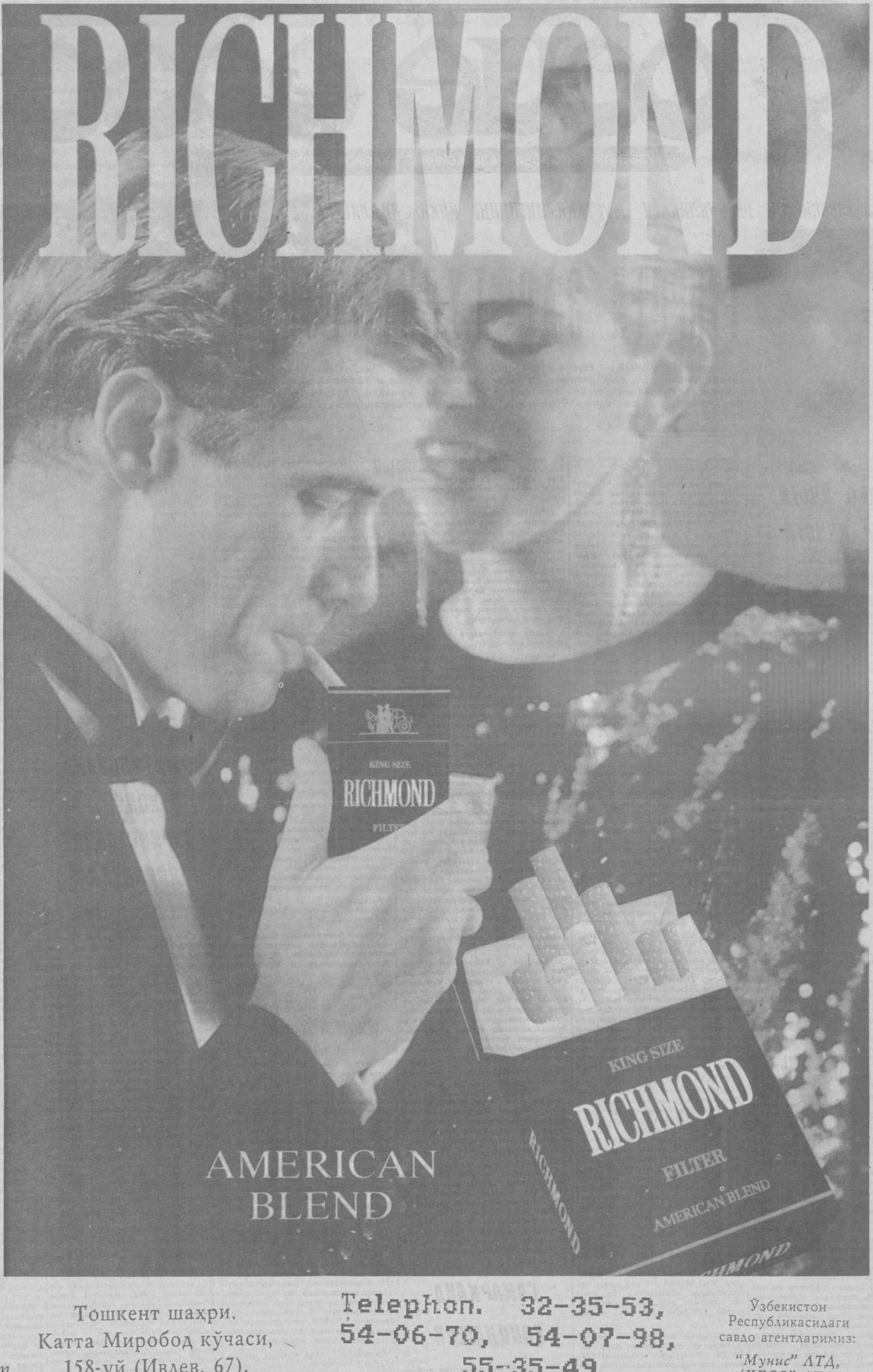

Қуйидаги манзилга мурожаат этиб, бу ҳақда тўлиқ маълумот олиш мумкин:

Тошкент шаҳри.
Катта Миробод кўчаси,
158-уй (Ивлев, 67).

"Табани групп оф компаниз"

Telephon. 32-35-53,
54-06-70, 54-07-98,
55-35-49.

Ўзбекистон
Республикасидаги
савдо агентларимиз:
"Мунис" ЛТД,
'ХЕСО" ЛТД,
шунингдек
"ФРИЯ" фирмалари.

Бош бошқарувчиси,
АББОСХОН.

Fax. 54-08-30.
Telex. 116416 TABANI SU

Чекиш соғлигингиз учун зарарлидир!

МУАССИСЛАР: «Ўзбекистон овози» ва «Осиё бозори» газеталари ижодий жамоалари.

Нашр учун масъул
Т. ЭШБЕКОВ.

Ҳафтада бир марта чиқади.

«Осиё бозори» Ўзбекистон Республикаси матбуот давлат қўмитасида рўйхатга олинган. Гувоҳнома № 000176.

Эълон ва билдирувлар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан қабул қилинади.

Бизнинг манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри, ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАРИМИЗ: 33-41-89, 32-55-70, 33-38-55, 32-57-19, 32-54-12, 32-54-14.

Индекс 75487.

ДАВЛАТ ВА ЖАМОАТ ХЎЖАЛИКЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Амарант» уруғи келишилган нархларда сотилади. Муомала чек орқали ёки пул кўчириш йўли билан амалга оширилади.

МАНЗИЛГОҲ: Самарқанд вилояти, Иштихон тумани, «Уч қаҳрамон» жамоа хўжалиги.

Телефонлар: 93-1-26, 93-1-56, 93-4-73.

САВОБДАН ЧЕТДА ҚОЛМАНГ

Ислом дунёсининг таниқли алломаларидан бири Баҳоуддин Нақшбанд таваллудининг 675 йиллигини нишонлашга ҳисса қўшаётганлар сафи тобора ортмоқда. Бу савобли ишга ўз шахсий жамғармаларидан, корхоналар хазиналаридан маблағ ажратаётганлар қаторига яқинда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Диний ишлар қўмитаси, Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси, қатор масжидлар ҳам қўшилдилар. Диний ишлар қўмитаси ходимлари 40 минг сўмга яқин, Бухородаги Баҳоуддин Нашқбанд номли масжид 200 минг сўм, Тошкент шаҳридаги Яккасарой, Тилла шайх масжидларининг ҳар бири 100 минг сўмдан маблағ ўтказишди.

Мамлакатимиздаги муқаддас маскан — Баҳоуддин Нақшбанд қадамжоларини таъмирлашга, ободонлаштиришга сарфланадиган жамғармага ҳисса қўшишни истаганлар учун жорий ҳисобни эслатиб ўтамиз.

Ўзбекистон Республикаси Акционерлик тижорат, саноат ва қурилиш банки Бухоро вилоят бошқармаси, Баҳоуддин Нақшбанд юбилейига, жорий ҳисоб рақами 002700331

АСРЛАР ОША УЧРАШДИК, НАВОИЙ БОБО!

Жиззах вилоятининг Зафаробод тумани марказида буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий ҳайкали ўрнатилди.

Шоҳ Ҳусайн Бойқаро ҳузуридан сўнгги марта чиқиб кетаётган шоир Алишер Навоийнинг «Асрлар оша кишилар мени ҳамкорликларига чақирурлар ва мен ўшанда ўз шеърларим билан лаббай дея жавоб берурман», деган гапларини яхши эслайсиз.

Зафаробод тумани ҳокимияти олдидаги кенг майдон ҳеч қачон бундай гавжум бўлмаган эди. Туманнинг етти ёшли фуқаросидан етмиш ёшлисигача шу ерга йиғилган десак, лоф бўлмайди. Чўлқуварлар шодлигининг чеки йўқ. Мусиқа ортидан Навоий ғазаллари-ю, рубоийларн такрор-такрор ўқилади. ашъорларига битилган қўшиқлар ана шу ҳадсиз кенгликларга ҳузур бағишлаб янграйди. Ҳамма ҳаяжонда. Гўё бобокалонимизни ўз сафларига чорлаганлар-у, ҳозир-ҳозиргина ташриф буюрадигандай.

Дарвоқе, буюк шоир аллақачон чўлқуварлар ҳузурида эди. Қарийб 14 йил Ленинни кўтариб турган 6 метрлик шоҳсупа ва «тахти равоқ» устига Навоий бобомиз чиққан эди. Одамлар ана шу тахти равоқ ўз эгасини топганидан, қадриятларимиз тикланаётганнидан шодҳуррам.

Вилоят ҳокими ўринбосари И. П. Умрзоқов ва туман ҳокими С. О. Абдусатторовлар Навоий ҳайкали устига ёпилган оппоқ ҳарир мато боғичини тортадилар. Майдон гулдурос қарсаклардан ларзага келади. Йиғилганларнинг кўз ўнгида миййиғида ним табассум қилиб Навоий ҳазратлари турарди. Халойиқ бир лаҳза нафасини ичига ютиб ғазал мулкининг султони чеҳрасига боқади. Уларнинг наздида буюк шоир яхши шеър ҳаёлида. Нақадар қувончли. Асрлар оша бу дийдорлашув. Эл наздида у мана бу оташин мисраларни ҳозиргина ҳитоб қилаётгандай:

«Олам аҳли, билингизким, иш эмас душманлиғ
Ер ўлунг бир бирингизгаки, эрур ёрлиқ иш!»

Суратда: А. НАВОИЙ ҳайкали.

К. ЖЎРАҚУЛОВ олган сурат

ДЎСТИМИЗ ХОТИРАСИ

Ўзбек журналистикаси фахрийларидан бири, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими, «Ўзбекистон овози»нинг собиқ ўз мухбири Латиф Эргашев 79 ёшида орамиздан кетди.

1914 йилда Самарқанд вилоятининг Қорадарё туманидаги Мундиён қишлоғида камбағал деҳқон оиласида туғилган Латиф отадан икки яшарлигида етим қолиб, 14 ёшида меҳнат фаолиятини бошлади. Кейинчалик Каттақўрғон шаҳридаги педагогика билим юртини муваффақиятли тугатиб, ўзининг бутун умрини қийин ва шарафли касб — журналистикага бағишлади. 1935 йилдан 1946 йилгача «Каттақўрғон ҳақиқати» газетасида бўлим мудири, масъул котиб ва кейинчалик унинг муҳаррири бўлиб ишлади. 1946 йил апрель ойидан то нафақага чиққунга қадар газетамизнинг Самарқанд, Бухоро ва Сурхондарё вилоятларидаги ўз мухбири сифатида жўшқин ижодий фаолият кўрсатди.

Унинг ўткир публицистик мақолалари, долзарб мавзулардаги танқидий чиқишлари, ҳаётдаги ўсиш-ўзгаришлар ҳақида ёзган лавҳа, репортаж ва хабарлари ҳамиша эл оғзига тушарди. У ҳамкасбларига маҳоратда намуна, ҳаётда эса бениҳоя камтар, ҳалол ва пок инсон эди. Латиф Эргашев Ўзбекистон журналистлар уюшмасининг совриндори эди. «Ҳурмат белгиси» ордени, Ўзбекистон Олий Кенгаши Раёсатининг учта Фахрий ёрлиғи билан тақдирланган эди.

Кўплаб қаламкашларнинг мураббийси, ўз касбининг чинакам фидойиси, оташқалб ижодкор хотираси унинг ёр-дўстлари, шогирдлари қалбида абадий сақланади.

БИР ГУРУҲ ЎРТОҚЛАРИ.

• *Бозорингиз ободми?*

Халқ хизматида

Халқимизда «Элни билмоқчи бўлсанг, аввал бозорини кўр», деган мақол бор. Дарҳақиқат, бозор ҳар бир халқнинг қай даражада тўкин яшаётганлигини, айни вақтда муомала маданиятини, халқнинг қувончу ташвишларини кўрсатувчи ўзига хос маскандир. Ана шундай гавжум гўшалардан бири Андижон шаҳрида жойлашган.

Бу ердаги марказий Деҳқон бозорига мана йигирма йилдирки, Мансурхон Дадахонов раҳбарлик қилади. Мансурхон аканинг меҳнат фаолиятини таҳлил этган ҳар бир киши унинг сабр-тоқат ва қаноат билан амалга оширган ишларига тан бермай иложи йўқ.

Бир мисол: у 1970 йили Эски шаҳардаги деҳқон бозорига янги ишга келганида бу ерда учта эски павильон бор эди, холос. Келибоқ қурилиш ишларини жадаллаштирди. Қисқа вақт ичида 60 кишилик меҳмонхона, бешта ойнаванд магазин. 40—50 машина қовун сиғадиган бозорча, ўнлаб дўконлар бунёд этилди.

70—80 йилларда Янги бозор ҳам Марказий бозор дирекциясига қарарди. Бу даврда у ерда фақат бир павильон қассобхона мавжуд эди. М. Дадахоновнинг елиб-югуриши туфайли мева-сабзавот учун 400 ўринли янги павильон қурилди. Кейинчалик иккала павильон қўшилиб, усти ёпиқ катта бозор бунёд қилинди. Бугунги кунда Янги бозорнинг қиёфаси янада ўзгарган. Суҳбатлардан маълум бўлдики, Боғишамол бозори, Сой бозори, Қўшариқ даҳасидаги мол бозори, 2-микрорайондаги мўъжазгина бозорча, машҳур узум бозори, уйсозлик комбинатига бораверишдаги катта бозорнинг бунёд этилишида ҳам Мансурхон аканинг кўп меҳнатлари синган экан.

— Бозор учун ўзига хос уч омил бўлиши керак, — дейди М. Дадахонов.

— Аввало бозорнинг меҳмонхонаси бўлсин, сув билан таъминлансин. Ҳожатхонаси бўлиши даркор. Буларсиз бозор бозор эмас. Қаерга борсам шунга эътибор бераман. Мен қурган ва қурилишида иштирок этган ўнга яқин бозор ва бозорчада шу нарсалар биринчи навбатда қурилишига ҳаракат қилдим.

Мансурхон ака йигирма йил илгари Янги бозор участкасида ер ости суви чиқартиришга эришган. Бунинг учун бор-йўғи 27 минг сўм маблағ сарфланди. Қарангки, бунгача у ерга водопровод келтирилган бўлиб, иккита жўмракда сув тушаркан. Шунинг ўзига йилига 24 минг сўм пул тўланаркан. Бозор ўртасидан сув чиқарилганидан буён эса бундай ортиқча чиқимга барҳам берилди. Икки йил аввал Эски шаҳарда ҳам шундай қилинди.

Кўнгил поклиги кишидан умр бўйи меҳнат қилишни тақозо этади. Бунингсиз ҳаётда илгарилаб бўлмайди, юксак мартабага ҳам эришиш қийин. Мансурхон аканинг бунёдкорлик ишлари бунга ёрқин мисолдир. Уч-тўрт йил муқаддам узум бозори ҳақида кўпчилик яхши фикрда эмасди. Унинг йўқолиб кетаётганлиги, у ерда сотувчиларга ҳам, харидорларга ҳам шароитлар етарли эмаслиги ҳақида кўп гапириларди. Яқингинада эса узум бозори шарқона услубда қайтадан тикланди.

Бунинг учун 13 миллион 700 минг сўмдан зиёд маблағ сарфланди.

Айни вақтда Марказий деҳқон бозорида яна бир катта объект қад ростламоқда. Бу ерда яқин вақт ичида 500 ўринли икки қаватли яна бир ёпиқ бозор барпо этилади. Ҳозирги кунларда М. Дадахоновнинг бутун фикри-ёди ана шу объектни тез ва сифатли тиклашга қаратилган.

Сиёсат маълум маънода бозордан бошланади. Бу ерда турли тоифадаги кишилар учрашадилар, турли фикрлар уйғунлашади. Биз М. Дадахоновдан бугунги ҳаёт ҳақида одамлар қандай фикрда эканлигини сўрадик:

— Ҳақиқатан ҳам ҳаётга яқин фикрлар айнан бозорда шаклланади. Ҳар бир воқеа-ҳодисага нисбатан дангал муносабат айтилади. Ўзбекистон ҳукумати, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов бугунги кунда олиб бораётган сиёсат, очиғи барчага маъқул келяпти, уни тўла қўллаб-қувватламоқдалар. Одамларнинг ҳозирги сиёсатга хайриҳоҳлиги яққол сезилиб турибди. Айниқса, мураккаб бозор иқтисодиёти шароитида аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш борасида кўрсатилаётган ғамхўрликлардан одамлар миннатдор бўлишяпти.

Марказий деҳқон бозорида Мансурхон ака Дадахонов сингари ғайратли одамохун ходимлар анчагина. Шуниси эътиборга моликки, бозор ходимларининг 22 нафари Ўзбекистон Халқ демократик партияси аъзоларидир. Тўхтасин Саримсоқов, Аҳмаджон Мирзаев, Акбаржон Маллабоев, Бобиржон Қўчқоров, Салоҳиддин Болтабоев, Илҳомжон Эсонов сингари ишчи-хизматчилар ўз вазифаларини сидқидилдан бажариш билан бирга партиявий ишларда ҳам ибрат бўлишаётир.

А. СУЛТОНОВ.
Андижон вилояти.

• *МАДАНИЯТ. МАЪНАВИЯТ. МАФКУРА* •

МИРМУҲСИН.
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

ЖАМИЯТИМИЗ ЖИСМИДАГИ ЖОН

МУСТАҚИЛ давлатимизнинг шаъну шавкати кундан кунга юксакликка кўтарилмоқда. Швейцариядаги «Форум фонд» халқаро иқтисодий ташкилот сессиясида Президентимиз Ислом Каримов иштирок этиб, нутқ сўзлади. Халқимиз манфаатларини кўзлаган бу нутқ жаҳоннинг диққат-эътиборини Ўзбекистонга қаратди. Тараққиётнинг равон йўллари солиниб, дарвозалар очилди. Бу мисли кўрилмаган катта тадбир. Халқ фаровонлиги йўлида нима зарур бўлса, шу заковат билан қилинмоқда.

Ҳа, Ўзбекистон бой мамлакат, унинг қудрату бойлигига чегара йўқ. Уни дунёга танитиш ҳам ватанпарварлик бурчимиз. Бу ғоя йўлида жасорат кўрсатилаётганини ҳам сезиб турибмиз. Юртбошимиз айтган беш муҳим қоида янги миллий мафкурамизнинг негизларини ташкил этади. Иқтисодиётнинг сиёсатдан устун бўлмоғи, ҳам ички, ҳам ташқи иқтисодий муносабатларни мафкурадан ҳоли этишни таъминлаш зарур, дейилади биринчи қоидада.

Ўзбекистон давлатининг дунёга танилаётгани, унинг раҳнамоси жаҳон мамлакатлари бошлиқлари билан мустақил алоқалар қилаётгани, сояда қолмай кўкрагимизни кўтариб, муте бўлмай биз ҳам инсонмиз деяётганимиз асрий орзуимиз эди. Биз кураш билан бунга етдик, бу бахтнинг қадрига етмоғимиз лозим.

Президентимизнинг Ёзувчилар билан бўлган учрашуви, бу самимий ва зукко мулоқот адабий жамоатчиликни тўлқинлантириб юборди. Сусайган адабий наҳрларимиз тўлиб оқажагига имонимиз комил. Ўзбекистон зиёлилари — ёзувчилар, олимлар, санъаткорлар, маориф арбоблари, журналистлар, тиббиёт арбоблари... яъни, бағримиз ғоятда бутун, лекин бу асло эсдан чиқмас, мўътабар мулоқот ёзувчилар даврасида ўтгани — қалам аҳлига кўрсатилган катта ишонч ва ҳурмат эканини тушуниб турибмиз. Бизнинг зиммамизга бу жуда катта ва фахрли масъулят юклайди. Табиб табиб эмас, бошидан кечирган табиб, дейилганидек, миллий мафкура, Ватан муҳаббати, садоқату миллийлик ифтихори, меҳнатсеварлик, ахлоқий поклик, иймон, тилимиз барқарорлиги йўлидаги курашда, биз яхши биламизки, тарихда қалам аҳли кўп қурбонлар берган. Машраб осилган, Насимийнинг терисини шилганлар, Қодирий-ю Чўлпонлар отилган... Улар ҳеч қачон ўз маслагу мафкурасидан қайтмаган жасоратли зиёлилар эди.

Яхшини ёмон кунда сина, дейди халқ. Лекин бир томони иқтисодий танглик бўлгани билан ҳадеб бу гапни такрорлайвериш ҳам тўғри эмас. Биз мустақилликнинг улуғ ва беқиёс жараёнини кечмоқдамиз. Иқтисодий яхши кунлар келишига ишонмаслик асло мумкин эмас. Ўзбекнинг серҳосил она тупроғи, ғайрату заковати ҳеч қачон уни қийин кунларга ташлаб қўйган эмас, бунга биз адиблар жуда ишонамиз. Буюк ва унутилмас жараёнда чинакам меҳнат қилмоқ, қайнамоқ, ёнмоқ кераклиги, лоқайд ёки четда кузатувчи бўлиб турмоқлик халқ шаън-шарафига ярашмаслиги кўп бор айтилди.

ОВРЎПО адиблари Шарқнинг у ёки бу мамлакат халқлари ҳаётидан асарлар ёзсалар, албатта битта европалик (инглизми, америкаликми) ўша халққа халоскор бўлиб, «қаҳрамонлик» кўрсатади. Супермон бўлади. Ҳатто Африкада ёки ҳиндда фил ёки кўзойнакли илонни киноасарида кўрсатсалар албатта, бир инглиз гўзал йигит ёки леди ва бошқа «меҳрибон амаки»лар ўша бадавий кимсалар— оберегенлар, инклар ёки бошқа қабилалар тепасида «устун инсон» бўлиб турадилар. Улуғ Ватан уруши ҳақидаги ўнлаб кинофильмларда ҳам бир ўзбек ёки тожик образи кўрастилмади. Бу гап айтилганда танишим, Тошкентда кўп вақт яшаган Юрий Бондаревга ўхшаганларнинг энсаси қотиб. залдан чиқиб кетган пайтларини ҳам кўрганмиз. Чунки уларнинг мафкураси шундай эди. Биз бундай мафкурани мутлақо қувватламаймиз. Ҳамма халқ — у каттами, кичикми — тенг ҳуқуқлилигини, байналмилаллик мафкурасини қувватлаймиз.

Русийзабон биродарларимга давлат тилини, яъни ўзбек тилини ўрганиш керак, десак, бу миллатчилик эмас, ёмон ният эмас, тил билган дил билади, қадрдонлигимизни янада мустаҳкамлаш демакдир. Димоғдор, кўнгли кир шахслargина бу гапни тескари тушунадилар. Зарурат учун баъзи ошноларимиз итальян, испан, вьетнам... тилини ўрганадилар, бу — яхши. лекин ўз оға-инилари, бир ҳовлида яшаб турган ўзбек тилини ўрганмайдилар, билмайдилар. Биз бирга меҳнат қилмоқни, бирга яшамоқни ,абадий дўст бўлмоқни истаймиз, доимо истаб келганмиз. Ўзбек ерининг нозу-неъматлари ҳаммамизга етади, бунинг учун яхши ва ҳалол ишлаш керак.

Бир машҳур адиб: «Мен ёшлигимда кўчадаги вивескаларни ўқиб ҳам русча саводимни чиқарганман», деган эди. Тўқсон ёшдаги Зулайҳо буви рус тилини яхши билади. Лекин кечагина шу ерда туғилган тўққиз ёшли Наташа ўзбекча тўққизта сўзни билмайди. Шу ерда туғилиб ўсган қизнинг «Салом» дейишга тили айланмайди. Тавба ,дейсан, киши ранжиб. Давлат тилини тарғиб этмоқ, миллий маънавиятимизни ўрганмоқ — мафкурамизнинг асосий қисми, мафкура эса жамиятимиз жисмида жондир.

Тасвирий санъат намояндалари ҳақида икки оғиз гапирмоқчиман, чунки атоқли рассомларимиз ижоди ҳақида кам гапирилади. Мафкура майдонида тасвирий санъат намояндалари катта иш қилмоқдалар. Бу санъат доимо бизларни бирлаштириб келган. Тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик ва музикани биз таржимонсиз англаймиз.

Ўрол Тансиқбоев, Абдулҳақ Абдуллаев, Чингиз Аҳмаров ва Раҳим Аҳмедовлар ўзбек тасвирий санъатимизда тўрт катта, бетакрор мактаб яратган буюк рассомлардир. Ўзбек аёлининг қиёфаси эмас, унинг ички дунёси, руҳияти, гўзал ва иссиқ иқлимнинг қондаги ҳарорати, иймону поклик, гўзаллик, маъсумликни Чингиз оға юракдан ҳис этади. Зако инсонлар, меҳнат аҳли портретлари, ички дунёсини Абдулҳақ ака беназир тасвирлайди. Ўзбек ерининг гўзаллигини, тоғу, дарёларимизни Ўрол оға, буюк маҳорат билан тасвирлаган. Буюк Онани, меҳнату соғлом авлодни академик Раҳим Аҳмедов зўр тасвирлайди. Ҳа, юрак қуримайди, устодлар кексаликда ҳам латофату ишқ ўтини адиблардан-да кучли тасвирлайдилар. Жарроҳлар ёшлигида жасоратли бўлиб эркин маҳорат етишмас экан. Кексайганда маҳорат ошарқану қўли қалтироқ бўлиб қолиб, инсон жисмига тиғ уришдан ҳайқадиган бўлиб қоларкан. Жарроҳнинг қўли қалтироқ бўлмоғи ўта ҳавфли. Аммо, Чингиз оға-ю азизим Раҳимнинг маҳорати юқорида айтган ривоятдан мустаснодир. Кексаликда ҳам қўллари қалтирамай, мўъжизалар яратаётган санъаткорлар десам хато қилмайман. Уч буюк Абдуллаевлар, яъни Абдулҳақ оға, Лутфулла оға, Самиғ оғалар, Неъмат Қўзибоев Малик Набиев ҳақида ҳам фикрим жуда юқори. Рерих ҳинд халқи ҳаётини яхши билганидек, биздаги баъзи биродарларим ҳам ўзбек халқи ҳаётини яхши биладилар. Чинғиз оға Беҳзодлар мактабини ғоятда ривожлантирди. Шу сабабли ҳам у баъзи ўткинчи, «мен Ван-Гонг услубида ишлайман», деб, Оврўпо йўлини сунъий тиқиб, ўзини устун қўймоқчи бўлаётган укаларимнинг авангардизми менга унча ўтиришмаётир. Улкан рассомлар халққа ёқадиган зўр асарлар яратишаётгани мафкурамиз шаклланишига катта ҳисса қўшмоқда.

АДАБИЁТИМИЗДА тасаввурдан, Нақшбанд фалсафасини, Навоий ва ал-Бухорий-ю ат-Термизий таълимотидан беҳабар, фақат «социализм», Чернишевский, Добролюбовдан бошқани билишни истамайдиган жигарларим анча вақт устунлик қилиб келди. Тарихимизни яхши ўрганмадилар. Ҳатто Шўролар даврида ҳам мумтоз Шарқ адабиётини, халқ оғзаки ижодиётини кенг ўрганишни истамадилар. «Иккинчи она тилимиз», деб акцентсиз гапирадиганларга яхши мансаблар берганликлари ҳеч кимга сир эмас. Ҳеч ким ўлимни истамаганидек, ўз она тилини, миллатини йўқотиб, ҳеч ким бахт топган эмас. Бизнинг сўқирлигимиз шундаки, ичимиздаги ўз миллатимизга хос бўлган баъзи кимсалар она тилига нописандлик қилсалар, биз лоқайд турибмиз. Оллоҳга минг қатла шукур-ки, таҳқирлаш даври ўтди! Она тили — Давлат тили мақомини олди, у доимо жаранглайди, юксалади. Навоий-Лутфийю, Улуғбекларнинг арвоҳи чирқирамайди. Давлат тилимизнинг шаън-шавкати бутун дунёга ёйилади.

Биз ҳозирги долзарб жараёнда кимлар дўст, кимлар нодўст эканлигини билмоқдамиз. Вайсақилар вайсайверсин, биз ўз ишимизни билиб қилаверамиз. Бобур Мирзо бундай кимсалар хусусида тожик халқ мақолини ўз китоби «Бобурнома»да қайд этган: «Дорбозаи шаҳрро товон баст, нотавон даҳани мухолифон баст», яъни: «Шаҳар дарбозасини ёпиб бўлади, аммо мухолифлар оғзини ёпиб бўлмайди»...

Ўзингдан чиққан балога, қайга борурсан давога... Буюк мустақиллик жараёнида терлаб-пишиб, ғайрат билан меҳнат қилаётганимизда ичимиздаги баъзи қитмирлик қилаётган қораюрак «олимча»лар тараққиётимиз, миллий шаън-шавкатимизни кўраолмаётирлар, фисқу фасод йўлига ўтиб, собиқ марказ рўзномаларида, «Литгазета»да туҳматомуз мақолалар ёзмоқдалар. Бўҳтоннинг умри қисқа, офтоб нурлари абадийдир. Лекин, барибир, биз ўша бўҳтон мақолаларига тикилиб, ҳайрон турмаслигимиз лозим. Тошбақа ўз тухумига тикилганидек, мўлтиллаб турсак, бизни ожиз ҳисоблаб, яна бошқасини қўққайтиришдан тоймайдиганлар бор.Ўшалар ўқиб тушунадиган рўзномада ўткир, ҳақгўй сўз билан зарба бериш қалам аҳли олдида турган бурчдир!

Таниқли олимлар, академиклар, давлат арбоблари, маориф ходимлари мустақил республикамизда ўз миллий мафкурамизни яратиш, ўз тарихимизни камситмай, адолатли ўрганиш, қатламлар орасида атайин қолдириб юборилган буюк мутафаккирларимиз, ихтиролар, беқиёс меъморчилик обидаларини очиш хусусида катта ишлар қилаётганликлари маълум. Биз, қалам ва мўйқалам соҳиблари, маданият арбоблари ўз асарларимиз орқали мустақиллигимизнинг миллий мафкурасини яратамиз ҳамда шу мафкурамизга — озодлик рамзи байроғимизга, халқ раҳнамоси Президентимизга, адолатли Конституциямизга содиқлик билан чин юракдан хизмат қилаверамиз.

КУЧЛИЛАР САРАЛАНМОҚДА

ҚАРШИ-93
UZBEKISTAN

• Рўзимат Ғойипов хотирасига бағишлаб ўтказилаётган халқаро мусобақа тобора қизғин тус олмоқда.

Тажрибали шахматчилардан тошкентлик Д. Раҳимов билан самарқандлик Т. Воҳидовларнинг ўзаро дона суришлари мароқли бўлди. Уларнинг ҳисобида биттадан ғалаба бор эди. Қашқадарёлик Ҳ. Тўраев билан бухоролик С. Нодирхоновлар тенг курашдан кейин муросага келиб, очко бўлашдилар. Т. Воҳидов эса спорт устаси эканлигини яна бир карра намойиш этди. У уч ўйиндан уч очкони қўлга киритиб, мусобақа пешқадами бўлиб турибди. Р. Ражабов С. Нодирхонов, Ш. Сафинлар ҳисобида иккитадан очко тўпланди.

Кейинги турда С. Шолоховнинг қўли баланд келиб, Тўраевни енгди. У рақибини усталик билан доғда қолдирди. Д. Раҳимов билан С. Шолоховлар учрашувида ҳам мавжуд имкониятлар ишга солинди. Улар сицилиянча усулда дона суришди. Узоқ давом этган ўйин дуранг (1:1) бўлди.

С. Шолохов Р. Ражабов учрашувида ўзига хос воқеа рўй берди. Ражабов — Шолохов билан қора доналарда ўйнашига қарамай, ғалаба қилиши мухлисларни ҳайратга солди.

Халқаро мусобақа «Б» гуруҳида ҳам ўйин қизғин. Унда қашқадарёлик 50 га яқин тажрибали шахматчи беллашмоқда. Эрта-индин бу гуруҳда ҳам кучлилар аниқланади.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИИВ ХАБАР ҚИЛАДИ:

БИР ЎЗИГА УЧ «НИВА»

Тошкент шаҳридаги «Конто» кичик корхонасининг участка бошлиғи В. Страшко хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш эвазига бир эмас, учта «Нива» «ВАЗ-2121» маркали енгил автомашинани ўзига ўзлаштириб олади. Уч машина камлик қилгандек, яна қўшимча ярим миллион сўмлик пулни ҳам шу йўл билан ўмаради. Бу «жасорати» эвазига унинг устидан жиноий иш қўзғатилди.

МАНЗИЛИГА ЕТМАДИ

Самарқанд шаҳридаги тайёрагоҳдан Москвага учаётган фуқаро В. У.нинг ёнидан сал кам етти кило гиёҳвандлик моддаси топилди.

Терговни ИИБ олиб бормоқда.

СЕЗДИРИБ ҚЎЙДИ

Хоразм вилоятининг темир йўл бекатида гумонсираб ушланган туркманистонлик фуқаро И. Х.нинг ёнидан 2 кг. гиёҳвандлик моддаси (наша) топилди.

«Бўйнида айби борнинг оёғи қалтирайди», деб шунга айтсалар керак-да!

МИЛЛИОННИ ЯШИРГАН

Хоразм вилояти Гурлан район «Ўзбекистон» универмаги бўлим мудири С. Нурметованинг 1млн. 170 минг сўмлик маҳсулотни очиқ савдодан яшириб қўйгани аниқланди. Улар орасида куртка, плашч, костюм ва болалар кийимлари бор экан.

Энди дўкондаги моллар қайта рўйхатдан ўтказилмоқда.

Ш. РЎЗИЕВ.

• *Ўзбекистон ва жаҳон*

ЕВРОАЭРОБУС САФАРГА ЧИҚДИ

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси экипажи бошқараётган евроаэробус — «А-310» ҳаво кемаси Тошкентдан Лондонга мунтазам қатнай бошлади. Экипажга компания бош директорининг биринчи ўринбосари Арслон Рўзметов бошчилик қилмоқда. Собиқ Иттифоқ заводларида ишлаб чиқарилаётган барча турдаги самолётлар қаторига эндиликда замонавий техниканинг сифат жиҳатидан янги тури қўшилди.

Бизнинг экипажимиз билан биргаликда Ғарбий Германия «Люфтганза» авиакомпаниясининг мутахассислари ҳам учиб кетдилар. Улар машқ учишларида қатнашадилар.

Тулуза шаҳрида Европа консорциуми ишлаб чиқараётган «А-310» ҳаво кемаси бутун жаҳонга танилган. Бу олисга уча оладиган, моторлари жуда тежамли бўлган, ишончли ва қулай машинадир. Экипажни ва самолётга ерда хизмат қилувчи мутахассисларни тайёрлаш учун маълум вақт кетгани тушунарлидир. Учувчиларимиз «Люфтганза»нинг Франкфуртдаги машқ марказида қийин имтиҳонлардан «аъло» баҳо билан ўтдилар.

— Ҳозир евроаэробус машқ сифатида парвоз қилмоқда, бу парвозларда йўловчиларга хизмат қилинмоқда. Тажрибали немис инструкторлари кузатувида олти экипаж ва 48 нафар ҳаво кемаси хизматчиси тайёрланди, — деди «Ўзбекистон ҳаво йўллари» учиш мажмуининг директори Абдулла Араббоев. — Бу ҳаво кемаси Лондон — Тошкент — Деҳли орасида қатнай бошлайди. Бир кеча-кундузда камида 14 соат ишлайди. Бу жаҳон андозаларига мос келади. Айни бир вақтда ерда хизмат қилувчи мутахассислар — муҳандислар, авиатехниклар жадал тайёргарлик кўришмоқда. Хуллас, яқин орада бу машинада мустақил ишлай бошлаймиз.

Немис инструкторларининг гапларига қараганда, мутахассисларимизни тайёрлаш жараёни муваффақиятли ўтмоқда. Тайёргарлик сифатига ҳамда учувчиларимиз ва ердаги хизмат ходимларимиз билимлари савиясига уларнинг эътирозлари йўқ. Германиялик мутахассислар ўзбек экипажлари билан биргаликда камида 20 марта учишлари шарт. Жуда қиммат турадиган ҳаво кемасидан нима учун ҳозирча фақат бир маршрутдан фойдаланилмоқда. деган савол туғилади.

Буни тушуниш қийин эмас. Бу йўлда йўловчи ҳам, юк ҳам кўп ташилади. Чунки, Ҳиндистон пойтахтидан Лондонга энг қисқа ҳаво йўли Тошкент орқали ўтади. Шундай қилиб, Ўзбекистон миллий авиакомпанияси рамзи туширилган самолётлар Осиё билан Европани бирлаштирувчи ишончли воситага айланди. Ушбу хабар тайёрланаётган пайтда Тулуза шаҳридан — «А-310» евроаэробусларини йиғиш марказидан иккинчи ҳаво кемаси ҳам Тошкентга жўнатиш учун тайёрлаб қўйилгани ҳақида хабар келди. У ҳам июль ойининг охирида Ўзбекистон пойтахтини жаҳоннинг катта шаҳарлари билан боғлайдиган халқаро ҳаво йўлига чиқади.

(ЎзА мухбири).

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН

«Ўзбекистон овози» газетаси таҳририяти жамоаси рўзноманинг Қорақалпоғистон Республикаси бўйича ўз мухбири Р. Ешимбетовга укаси

Йўлдош ЕШИМБЕТОВнинг

вафот этгани муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги жамоаси дон ва бошқа экинлар уруғчилигини ташкил қилиш бўлимининг бошлиғи Қ. Йўлдошевга оналари

Зубайда ҚАЮМОВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Ишлаб чиқариш кучларини ўрганиш кенгаши жамоаси кенгашнинг раиси Қобилжон Ҳасанжоновга онаси

Раҳия ҲАСАНЖОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 12. VII

● УзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Тошкент». Манзарали фильм.
18.20 «Ёшлик» студияси. «Қарс икки қўлдан».
18.50 «Қишлоқ ҳаёти». Фарғона вилояти Олтиариқ тумани.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Неъмат Қўзибоев». Телефильм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Анъаналар этади давом». Мусиқий кўрсатув.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахборотн.
21.30 Уйғун, Иззат Султон. «Алишер Навоий». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

18.30 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
20.30 «Лаҳза». Хабарлар.
20.50 «Билиб қўйган яхши».
21.10 «Лаҳза». Хабарлар.
21.30 «Ўғирлик». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 «Якунлар».
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Мультфильм.
8.30 В. Ерефеев. «Ечим». Болалар учун телеспектакль.
9.20 «Садсвое кольцодаги саройда».
9.50 Эркаклар хорининг концерти.
10.15 «Мавзу».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Гол».

* * *

14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Иш».
15.20 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
15.45 «Телеёдномалар».
16.05 «Россияда биринчи». Ҳужжатли фильм премьераси («Лентелефильм»).
16.20 «Иқболи кулганда».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 «Санкт-Петербургнинг оқ тунлари». Халқаро мусиқий фестиваль хроникаси.
17.50 «Гол».
18.25 «Ҳафтанинг акс садоси».
18.55 «Кулиш гуноҳ эмас...». Ю. Васильев.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Спорт уик-энди».
20.40 Москва кинофестивали кундалиги.
20.55 «Рус пасторали». Фильм-концерт.

«Янги студия» таништиради:

21.20 «Боғ сайри» мавсум ёпилиши байрами. Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 «Ишбилармон кишилар даври».
8.00 Россияда бизнес.
8.30 «Юлдузлар ёғилганда».
9.30 «Рек-тайм».
10.00 Мульти-пульти.
10.10 Юбилярнинг фильм жавонидан. Э. Климовнинг «Хайрлашув» бадиий фильми. 1 ва 2-сериялар.
12.15 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
12.40 Кундузги сеанс. «Финист— сарлочин». Бадиий фильм.
13.55 «Американинг ёввойи табиати». Кўп серияли телефильм премьераси.
14.25 Волейбол бўйича жаҳон лигаси биринчилиги. Россия — Греция.
15.25 «Телематн».
15.30 Янгиликлар.
15.45 «Бола тилидан».
16.15 Трансросэфир. «Европа—Осиё».

*

17.00—19.10
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.10 «Услуб».
19.40 Душанба куни детектив. «Лаки страйк» таништиради. «Утмиш акс-садоси». Бадиий фильм. «Криминал ҳодисалар» сериалидан.
20.35 Катталар учун мультфильм.
20.45 Танаффус. Вика Цыганова куйлайди.

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Ҳақиқат онлари».
22.25 «Қутқариш хизмати-911».
23.20 Спорт кўрсатуви.
23.25 «Формула-1» классида автопойга бўйича жаҳон чемпионати. Буюк Британия гран-приси.

Сешанба, 13. VII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 Лирик концерт.
7.50 «Мутахассис маслаҳати».
8.00 «Билиб қўйган яхши».
8.20 «Баҳодирлар бўтқаси». Мультфильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
9.30 «Муқаддима». Телефильм

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Кичкинтой» устахонаси.
18.35 «Соғлом авлод учун».
19.05 «Пахтакорларнинг долзарб вазифалари».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Дунё воқеалари».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Камолот йўлида». Ю. Ражабий номидаги ёш мақом ижрочилари танловининг ғолиби Азамат Отажонов.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Ислоҳот ҳақида суҳбатлар».
21.40 «Ёшлик» студияси. «Зиё».
22.40 «ГАИ инспектори». Бадиий фильм.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Асрлар анъанаси». Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Камер оркестри таклиф этади.
20.30 «Билим сарчашмалари».
21.10 Эълонлар.
21.15 «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Кидди-Видди».
8.35 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.20 «Инсон ва қонун».
9.40 Й. Гайдн. Скрипка ва оркестр учун до мажор концерти.
10.05 «Кулиш гуноҳ эмас...». Ю. Васильев.
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Келажакдан келган меҳмон». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
12.25 «Героин йўли». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
13.15 Мультфильм.
13.40 Ҳужжатли фильм.

*

14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Ишбилармонлар хабарномаси».
14.40 «Конверсия ва бозор».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
15.40 «Стартинэйджер».
16.25 Епископ Василий (Родзянко) билан суҳбатлар. 10-кўрсатув.
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Таниш нотанишлар» кўрсатувини таништиради.
18.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.45 «Мулкдор алифбоси».
18.55 «Мавзу».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Севги алифбоси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 12-серия.
20.55 Футбол. Россия чемпионати. «Спартак» (Владикавказ) — «Динамо» (Москва). Владикавказдан кўрсатилади.
22.30 «Матбуот-экспресс».
22.45 «Санкт-Петербургнинг оқ тунлари». Халқаро мусиқий фестиваль. 4-кун. Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
00.50 Москва кинофестивалининг ёпилиши.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 «Ишбилармон кишилар даври».
8.00 «Ҳақиқат онлари».

* * *

11.00 Хонаки экран. «Виадук». Бадиий фильм.
12.35 «Танаффус».
12.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.05 Россия телевидениесининг сара асарлари. «Оқ қарға».
14.10 «Агар сиз...».
14.40 «Тилла новда».
15.10 Янгиликлар.
15.25 «Рост» студияси. «Тонлабиринт».
15.55 Трансросэфир. «Самара — фестиваллар шаҳри».
16.45 «Жаноблар-ўртоқлар».

*

17.00—19.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.00 «Мусиқий фейерверк».
19.25 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 191-серия.
20.15 «Динозаврга айланмайлик».
20.30 «Виолончелчи Кирилл Кравцов».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Хўжайин».
22.20 «Санъат майдони». Дирижёр Саулюс Сондецкис.
23.05 Спорт кўрсатуви.
23.10 «Ватаним менинг». «Вилоятдан мактублар».

Чоршанба, 14. VII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Фарғонанинг мовий ҳалқаси». Телефильм.
7.40 Ер ва диёр тароналари.
8.00 «Дунё воқеалари».
8.15 «Қувноқ болалар».
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Турк тили.
9.30 «Кичкинтой» студияси. «Бола дунёни тебратар».
9.50 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Оромгоҳлар қўйнида».
18.40 «Шеърият дафтаридан». Исмоил Тўхтамишев.
18.55 «Ғалла — ризқ-рўзимиз».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Осойишталик посбонлари».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Олий таълим янгиланиш йўлида».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 Республика газеталарининг шарҳи.
21.40 «Тановарлар кечаси». Халқ артисти Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллигига.
22.40 «Най учун ёзилган кўҳна куйлар». Бадиий фильм. 1-қисм.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 «Фан ҳақида суҳбатлар».
19.00 «Спринт».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 «Иқтисодчилар мактаби».
20.35 «Театр оламида».
21.45 «Дурангсиз ўйин». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Мультфильм.
8.35 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.20 «Савдо кўприги».
9.50 «Олий ҳиссиёт». Кўп серияли илмий-оммабоп фильм. 3-серия.
10.20 «Севги алифбоси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 12-серия.
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Келажакдан келган меҳмон». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
12.25 «Героин йўли». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
13.20 Мультфильм.
13.30 Ҳужжатли фильм премьераси.

*

14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
15.40 «Ва яна Халқаро ёшлар анжумани».
16.20 «Клуб 700».
16.50 «Технодром».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Ишонч ёрлиғи» кўрсатувини таништиради.
18.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.45 «Миниатюра».
19.00 «Кремль деворлари ортида».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Севги алифбоси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 13-серия.
20.55 «Юлдузлар майдони».
21.40 «Номзодлар ва халқ». К. Илюмжинов.
22.20 «Матбуот-экспресс».
22.35 «Қойил!» Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
00.10 «Рок-н-ролл ТВ».
00.55 «Олий ҳиссиёт». Кўп серияли илмий-оммабоп фильм. 3-серия.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан душанба, 12 июль куни «Дубль IV» кўрсатувлари соат 15.10 дан бошлаб намойиш этилади.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.10 Ишдан бўш пайтингизда.
15.25 «Бизнес: янги номлар».
15.40 Янгиликлар.
15.55 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».
16.45 «Сигнал».

*

17.00—19.20
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.20 Спорт кўрсатуви.
19.25 Телеэкранда — премьера. «Комиссар Мегрэ». Бадиий фильм (Франция).

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Келинг, аниқлаб олайлик».
21.40 «Сиз яратган боғ».
22.10 «Франция. Қўшиқ. Брижит Бардо».
23.25 Баскетбол шарҳи.

Пайшанба, 15. VII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Дилга яқин қўшиқлар».
7.50 «Мутахассис маслаҳати».
8.00 «Қувноқ болалар».
8.20 «Ўйин». Мультфильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 Араб тили.
9.30 «Ёш физиклар баҳси».
10.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Томоша» театр студияси.
18.40 «Семурғ — бахт қуши». Телефильм.
18.55 Эстрада тароналари. Равшан Комилов ва Райҳон Эшмуҳамедова куйлайди.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Талабалар анжумани». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Мустақиллик ва қонунчиликни такомиллаштириш».
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Ислоҳот ҳақида суҳбатлар».
21.40 «Ёшлик» студияси. «Ойнинг ўн беши».
22.55 «Най учун ёзилган кўҳна куйлар». Бадиий фильм. 2-қисм.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.00 «Енғиндан эҳтиёт бўлинг!».
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Шарқ лирикаси.
20.15 «Матбуот саҳифаларида».
20.25 «Бу оқшомда».
21.40 Эълонлар.
21.45 «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 17.20, 20.20, 23.35— Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Тингланг, томоша қилинг...».
8.40 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.30 «Йўлбарсни учратганингда...». Ҳужжатли фильм премьераси («Дальтелефильм»).
9.50 «Олий ҳиссиёт». Кўп серияли илмий-оммабоп фильм. 4-серия.
10.20 «Севги алифбоси». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 13-серия.
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.

Кундузги киноэкспресс

11.20 «Келажакдан келган меҳмон». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
12.25 «Героин йўли». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
13.15 Мультфильмлар.

*

14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.25 «Телемикст».
15.10 «Ён дафтар».
15.15 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
15.40 «Озодлик... талаб қилиб олингунга қадар».
16.00 Епископ Василий (Родзянко) билан суҳбатлар. 11-кўрсатув.
16.15 «Джэм».
16.45 «Қандай қилиб муваффақиётга эришиш мумкин!».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.10 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.55 Сиз учун учрашув. Академик Борис Раушенбах.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар.
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 Ёдда қолган фильмлар. «Катта оила». Бадиий фильм («Ленфильм», 1954 й.).
22.20 «Матбуот-экспресс».
22.30 «Овозли йўлка».
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Олий ҳиссиёт». Кўп серияли илмий-оммабоп фильм. 4-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 «Ишбилармон кишилар даври».
8.00 «Параллеллар».
8.15 «К-2» таништиради: «Халқ фраки».
9.10 XX аср кадрда ва кадр ортида. «Икки шоир илҳоми».
9.40 Джаз куйларидан концерт. Элизабет Комон (Франция).
10.10 «Йўлдаги суҳбатлар». В. Лакшин. 2-кўрсатув.
10.55 Мульти-пульти.
11.05 Хонаки экран. «Бир бора алдаб...». Бадиий фильм.
12.30 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
12.55 Россия телевидениесининг сара асарлари. «Оқ қарға».
13.55 «Русча ташриф».
14.25 «Терминал».
14.55 Янгиликлар.
15.10 «Рост» студияси. «Оқ тунлар» мусиқий фестивали.
15.40 Трансросэфир. «Урал варианти».
16.30 Санкт-Петербург мусиқаси. Анна Ива куйлайди.

*

17.00—19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.25 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 192-серия.
20.15 Ефим Шифрин «Қисқаси» кўрсатувида.
20.45 «М-трест».

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 «Сиёсат майдонида».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 «Санкт-Петербург балети».
23.15 «Экспомарказ» таништиради.
23.25 «Хроно». Авто ва мотоспорт оламида.

Жума, 16. VII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Онага таъзим». Мусиқий кўрсатув.
7.50 «Мутахассис маслаҳати».
8.00 «Қишлоқ стадионларида».
8.20 «Бувимнинг туғилган куни». Мультфильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 «Омадли «Чўртан» командири». Бадиий фильм.
10.35 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун...». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Республикам менинг», «Кўҳитонг». Телефильмлар.
18.35 «Болалар меҳмонхонаси».
19.05 «Санъат олами».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Дунё воқеалари».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Мумтоз куйлардан концерт.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.30 «Мактуб—кўнгил ойнаси».
22.10 Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги олдидан. «Анор» телевизион танловининг дастлабки танишув концерти.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

17.00 АШГАБАТ КЎРСАТАДИ

● «ОРБИТА IV»

4.55, 14.20, 20.20 — Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 Эрталабки гимнастика.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 Эртак ҳузурида меҳмонда. «Енгил қадамлар». Телевизион бадиий фильм.
10.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
10.50 «Матбуот-экспресс».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Чок лақабли чўчқа боласи». Катта қўғирчоқ театрининг фильм-спектакли премьераси (Санкт-Петербург).
12.15 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал. 3 ва 4-сериялар.
13.15 Мультфильмлар.
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Бридж».
14. 50 «Бизнес-класс».
15.05 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм.
15.30 «Хоккей-хит-шоу».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Давлатлараро «Останкино» телеканали «Геосиёсий реалиялар. Россиянинг ташқи сиёсати» кўрсатувини таништиради.
17.45 «Инсон ва қонун».
18.15 «Вагон-03».
18.45 «Мўъжизалар майдони».
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
20.40 «Детективлар клуби»да. «Суини». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
21.40 «Матбуот-экспресс».

«ВИД» таништиради:

21.55 «Сиёсий бюро».
22.30 «Х» программаси.
23.35 «Авто-шоу».
23.50 «Хит-конвейер». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.

*

00.50 Пляж волейболи бўйича халқаро турнир.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Телевизион меҳнат биржаси.
7.30 «Ишбилармон кишилар даври».
8.00 Тонгги концерт.
8.15 «Сиёсат майдонида».
9.10 Мульти-пульти.
9.20 «Ҳайвонот оламида».
10.20 «Йўлдаги суҳбатлар». В. Лакшин. 3-кўрсатув.
11.05 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 192-серия.
11.55 «Армия қандай бўлиши керак?».
12.20 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
12.40 Бир санъаткор театри Г. Островский.
13.05 Россия телевидениесининг сара асарлари. «Оқ қарға».
14.05 Мусиқа йирик планда. Э. Григ асарларидан концерт.
14.45 «Телематн».
14.50 Трансросэфир. «Биз — тверликлармиз».
15.20 Янгиликлар.
15.35 «Рост» студияси. «Гўзал қизлар», «Биринчи тайм».
16.05 Жума кунлари Дисней. «Митти разведкачилар». Бадиий фильм. 2-серия.

*

17.00—19.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.00 «Кафе-крем» мисси».
19.30 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 193-серия.
20.20 Спорт кўрсатуви.
20.25 Телебиржа.

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.25 «Франция. Қўшиқ».
22.10 «К-2» таништиради: «САС устахонаси», А. Кайдановский ва унинг «Боғ» ҳамда «Иона» фильмлари.
00.20 «Драматик актёрлар куйлайди». А. Миронов номли танловда.

Шанба, 17. VII

● УзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
6.40 «Соғлом бўлай десангиз...».
7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Созимда севги васфи».
7.50 «Шифокор маслаҳати».
8.00 «Дунё воқеалари».
8.15 Мультфильм.
8.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
8.50 «Соғлом бўлай десангиз...».

*

9.00 «Алифбо сабоқлари».
9.30 Болалар учун. «Гўзаллик гулшани».
10.00 Спорт хабарномаси.
10.15 «Муҳандис».
10.45 «Ёшлик» студияси. «Ишонч».
11.25 «Қиммат бола». Бадиий фильм.
12.45 «Боғи Эрамдаги учрашув».
13.15 «Санъат усталари». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Холисхон Қодирова куйлайди.
14.00 «Мен отамни кўрмагандим...». Наманган вилоятидан.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Ўсмирлар учун. «Умид учқунлари».
18.30 «Талабалар саҳнасида». Б. Нушич. «Тумов».
19.20 «Қўқонди латиф ёдгорликлари». Телефильм.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Жаҳон спорти янгиликлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 «Истиқлол ва маънавият».
21.00 «Туркистон» ахбороти.
21.30 Республика газеталарининг шарҳи.
21.40 «Мусиқа жавони».
22.20 Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги олдидан. «Олтин остона». Публицистик кўрсатув.
23.50 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● ЎзТВ II

17.00 АШГАБАТ КЎРСАТАДИ

● «ОРБИТА IV»

5.45, 7.30, 14.20, 20.20, 23.35— Кўрсатувлар тартиби.
5.50 Эрталабки гимнастика.
6.00 «Матбуот-экспресс».
6.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.35 «Спорт-имконият».
8.05 «Марафон-15» таништиради.
8.35 «Бумеранг».
9.05 «Шанба кунги дастхат».
9.35 Экологик шарҳ.
9.50 «Рус зиёратчиси».
10.45 «Тиббиёт ҳамма учун».
11.25 «Гувоҳ». Бадиий-публицистик фильм премьераси («Абхазфильм»).
12.45 «Ҳокимият сиймоси».
13.00 «Иковлон бир қайиқда, кинокамерали ҳисобга олмаганда». В. Усков ва В. Краснопольский.
14.00 Янгиликлар.
14.25 «Шаҳзода ва Сув париси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
15.15 «Мулкдор алифбоси».
15.25 «Марказий экспресс». Европа тележурнали.
15.55 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви.
16.35 «Пул ва сиёсат».
17.05 «Ҳайвонот оламида».
17.50 «Театр романи: охирги шоҳ».
18.50 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Хьюстон рицарлари». Телевизион бадиий фильм премьераси. 3-фильм.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.55 Эълонлар.
20.00 Янгиликлар.
20.25 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Зангори ва кулранг». Телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
21.10 «Резонанс» студияси таништиради: «Руга-Канкан».
21.30 Буржлар туркумидан кўрсатув.
23.00 Янгиликлар.
23.40 «Матбуот-экспресс».

«Сно-видение»
тунги канали

23.50 «Овозалар».
00.10 Спорт кўрсатуви.
00.30 «Тунги хит».
01.15 Россия каскадёрлари.
01.25 «Ўкираётган шер». Бадиий фильм (Гонконг).

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 «Оламга ўз нигоҳи билан қараш».
7.55 «730-формула».
8.25 «Бурда моден» тавсия этади...».
8.55 «Рост» студияси. «Якунлар», «Бизнинг «Аралаш».
9.25 «Изабель». Дам олиш викторинаси.
10.10 Хонаки экран. «Автомобиль, скрипка ва Клякса лақабли кучук». Бадиий фильм.

*

11.45—13.50
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

11.45 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
11.55 «Рангинкамон» (тожик тилида).
12.45 «Безнен мирас» (татар тилида).
13.40 «Бу турфа олам».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

13.50 «Чегарасиз футбол».
14.45 «Романовлар уйи». Телефильм премьераси. «XX аср кадрда ва кадр ортида» туркумидан.

*

17.00—18.55
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

17.00 «Авлодлар».
17.40 «Мусиқа оламида».
18.15 «Голливуд фильмлари таништирилади».
18.40 «Бу турфа олам».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.55 «Экспомарказ» таништиради.
19.00 «Ҳар бир кун байрам».
19.10 Спорт кўрсатуви.
19.15 «Кечир». Бадиий фильм.
20.40 «Фильмлар премьераси».

*

21.00—23.20
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.20 «Каунтдаун». Оммабоп куйлар янгиликлари.

Якшанба, 18. VII

● УзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

*

8.00 «Туркистон» ахбороти.
8.30 Болалар учун. «Тонгги салом».
9.00 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видео фильм (Ҳиндистон). 24—25-сериялар.
10.30 Инглиз тили.
11.00 «Анъана ва замон».
11.30 Самарқанд вилояти «Пастдарғом тароналари» ансамбли ижросида «Наво» мақоми.
11.55 Болалар учун. «Ўғил — умид юлдузи».
12.25 «Хотира». Садир Зиёвуддинов.
13.10 «Ватанпарвар».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун фильм. «Писмиқ».
18.40 «Дўстлик тароналари».
19.15 «Ойнаи жаҳонда...».
19.30 «Ҳафтанома» (рус тилида).
20.00 «Аҳвол қандай, чемпион!». Самбо кураши бўйича жаҳон чемпиони Гайфуддин Ҳодиев ҳақида.
20.20 «Актёрлар ва роллар». Ўзбекистон халқ артисти Шафоат Раҳматуллаева.
21.00 «Ҳафтанома».
21.40 «Мусиқий учрашувлар». Сирдарё вилояти.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

7.00—12.00

* * *

17.00—23.30
АШГАБАТ КЎРСАТАДИ

● «ОРБИТА IV»

5.40, 7.30, 14.15, 18.00 21.45, 23.15 — Кўрсатувлар тартиби.
5.45 Эрталабки гимнастика.
5.55 «Руҳни чиниқтириш».
6.55 Янгиликлар.
7.35 «Авто-шоу».
7.50 «Технодром».
8.00 «Марказ».
8.30 «Эрта саҳарлаб». «Денвер — динозаврларнинг энг сўнггиси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
9.00 «Ҳамма уйдалигида».
9.30 «Спортлото» тиражи.
9.45 «Илҳом чашмалари».
10.15 Кичик концерт.
10.35 «Ҳарбий ревю».
11.05 «Шоир Владимир Маяковскийнинг севгиси ва ўлими». Ҳужжатли фильм премьераси (Украина).
12.10 «Марафон-15». «Старт».

«КТВ-1» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради:

13.00 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
13.10 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.

*

14.00 Янгиликлар.
14.20 А. Шнитке. «Қадимий стилдаги сюита».
14.35 «Саёҳатчилар клуби».
15.25 «Ҳунарли хор бўлмайди».
15.30 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
16.20 Эфирда бевосита мулоқот.
17.05 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.45 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.05 «Дон Мигель альбоми». Мусиқий телефильм.
19.00 Мультфильм.
19.15 Телеэкранда биринчи марта. «Тимсоҳ лақабли Данди». Бадиий фильм премьераси (Австралия).
20.55 Эълонлар.

*

21.00 «Якунлар».
21.50 С. В. Рахманинов ва Ф. И. Шаляпин юбилейлари.
23.00 Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

7.25 Ҳужжатли фильм.
7.55 Мульти-пульти.
8.05 Хайрли тонг. «Чемпионлар учун нонушта».
8.35 «Фольклор».
9.05 «Рост» студияси. «Куни узайтирилган группа», «Азамат йигитлар».
9.35 «03» кўрсатуви.
10.05 «Ати-бати...».
10.35 Кипрас Мажейка. «Кичик Европа»дан репортажлар.
11.05 Хонаки экран. «Дон-Кихот болалари». Бадиий фильм.

*

12.20—15.30
«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

12.20 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
12.30 «Ўзбекистон жаҳонга юз тутмоқда».
13.10 «Дийдор» (қозоқ тилида).
13.50 «Американинг ўсимлик ва ҳайвонот дунёси».
14.25 Телевикторина.
15.15 «Бу турфа олам».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

15.35 «Мана, охири юз йиллик юбилей». Владимир Маяковский.
16.05 Диснейнинг сеҳрли олами. «Винни-Пухнинг янги саргузаштлари», «Қора плашч».

*

17.00—18.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.00 Си-Би-Эснинг якшанба кинотеатри. «Старк». Бадиий фильм.
19.45 «Владимир Познернинг Америкаси».
20.00 Волейбол бўйича жаҳон лигаси биринчилиги. Россия — Япония.

*

21.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

21.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
21.30 Спорт кўрсатуви.

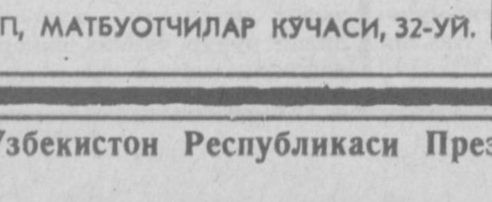

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 ТОШКЕНТ, ГСП, МАТБУОТЧИЛАР КУЧАСИ, 32-УЙ.

МУАССИСЛАР:

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

РЕДАКЦИЯЛАР:
Иқтисодий ҳаёт — 33-47-80, 32-53-14.
Ижтимоий ҳаёт — 33-21-43, 32-53-16.
Жиноятчиликка қарши кураш — 33-76-04, 32-26-70, 32-53-15.
Вилоят мухбирлари — 33-12-16, 32-57-20.
Хатлар, ахборот ва спорт — 33-12-56, 32-55-16
«Осиё бозори» — 33-41-89, 32-55-70.
Котибият — 33-72-83, 32-53-06.
Эълон ва билдирувлар — 32-54-12.

Шароф Рашидов фонди — 33-20-36, 32-54-35.
Қабулхона — 32-55-15.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ:
Андижонда — 4-48-85;
Бухорода — 3-96-12;
Гулистонда — 2-26-22;
Жиззахда — 3-31-86;
Навоийда — 3-74-76;
Нукусда — 2-42-62;
Қаршида — 3-25-79;
Самарқандда — 35-22-90;
Урганчда — 6-72-60;
Термизда — 2-23-01;
Фарғонада — 6-37-16.
Навбатчи муҳаррир: С. СИРОЖИДДИНОВ.

● Эълонлар кечиктирмай чоп этишга кафолат берилади.
● Қўлёзмалар ҳажми чекланмайди.
● Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000120.

Газета офсет усулида А—2 форматда босилади.
Ҳажми 2 босма табоқ, тиражи 166.770 нусха.
Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 23.40.
Г — 274 № 127.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси 41-уй.

1 2 3 4 5 6.